

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านตะเนา หมู่ที่ 5 ตำบลตะเนา อำเภอนิคม จังหวัดนครราชสีมา**

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544**

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการคือ 1) กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ การกองทุน กระบวนการพึ่งพาตนเอง เศรษฐกิจของหมู่บ้านได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน และการมีศักยภาพและความเข้มแข็ง 2) ปัจจัยด้านบวกและลบที่ผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ตามข้อ 1 3) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และ 4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านและข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด

การประเมินใช้หลักการตามแบบ CIPP โมเดล ได้แก่บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 จากแบบรายงานบริบทรวม 12 แบบ จากกลุ่มตัวอย่างของประชากรร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีชาวบ้าน

ผลที่ได้จากการประเมินโครงการพบว่า 1)ระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 บรรลุตามในระดับที่น่าพอใจ มีการพึ่งพาตนเอง ใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ยังต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากภาครัฐอยู่ 2) ปัจจัยด้านบวกคือมีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐให้คำแนะนำในการจัดทำระเบียบกองทุน และประสบการณ์จากการที่หมู่บ้านมีกองทุนเดิม ส่วนปัจจัยด้านลบขาดคนเข้ามาช่วยบริหารจัดการกองทุนเนื่องจากไม่มีค่าตอบแทน เสียเวลาประกอบอาชีพของตน เอกสารกองทุนมีความยุ่งยากในการจัดทำ 3) เกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ เช่นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และได้ร่วมการจัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล 4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านตามระดับคือ ในชุมชนมีความซื่อสัตย์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีผู้นำที่มีคุณธรรมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เป็นต้น

ด้านวิทยาด้านการจัดการ

ปีการศึกษา...2544....

ลายมือชื่อนักศึกษา น.ส. เสาวลักษณ์ น.กัณณดา

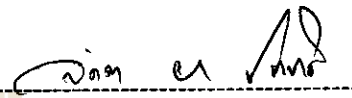
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... น.ส. อ. หนึ่ง น.ส. อ. หนึ่ง

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... น.ส. อ. หนึ่ง น.ส. อ. หนึ่ง

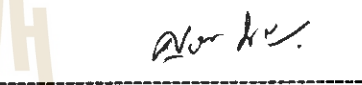
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผศ. ดร. ลัดดา โกรดิ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ชุกกฤษณ์ วัฒนากุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รศ.ดร. ทรงพร พงษ์ธัญญะศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน.....พ.ศ.....

๒๕๖๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลัดดา โกรดิ อาจารย์เทศน์ประจำตำบลพะเนา
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาสา, อาจารย์สุริยา สมุทรอุปดี, อาจารย์ ดร. ขวัญมงคล

กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- คุณเอกกราช ยานอุบล พัฒนากร ตำบลพะเนา ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล, อำนวย ความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้าน ข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมให้การศึกษาเป็น อย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาว เชาวรัตน์ แก้วบุญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน	1
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
3. แบบติดตามสังเกตสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการ	6
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านพะเนาหมู่ที่	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพชีโมเดล	8
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน	11
9. เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง	11

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	14
1. วิธีการประเมินโครงการ	14
1.1 รูปแบบการประเมินโครงการ	17
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	17
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	17
3.1 ตัวชี้วัดและตัวแปรที่ศึกษา	18
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	21
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	22
6. วิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	24
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	24
1.1 บริบทระดับประเทศ	24
1.2 บริบทระดับชุมชน	29
2. ผลการประเมินบริบทโดยภาพรวม	33
3. ผลการประเมินการดำเนินงานของผู้ดูแลราย	36
4. การประมวลผลข้อมูลรายบุคคล	38
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	50
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	50
2. วิธีดำเนินการ	50
3. ผลการดำเนินงาน	51
4. อภิปรายผล	52
5. ข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านพะเนาหมู่ที่	56
ภาคผนวก ข บร. 1 – 12	68
ภาคผนวก ค แผนที่หมู่บ้าน, ตำบล	148

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
แผนภูมิ 2.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตףเฟิลบีม	9
แผนภูมิ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ	10
แผนภูมิ 3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	16

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประเทศ ในชนบทและชุมชนเมืองคือการ ไม่มีทุน และขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีการจัดสรรเงินให้กับหมู่บ้านแห่งละหนึ่งล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน สำหรับใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากการที่หมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้กองทุนรับการจัดสรรโอนเงินกองทุนหมู่บ้านแล้วเพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมินและผู้เขียนในฐานะที่เป็นนักศึกษาค้นคว้ากองทุนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 นี้มาระยะหนึ่งแล้ว จึงขอเสนอในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

จากกรณีศึกษาการประเมินกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการประเมินดังนี้ ได้แก่

1. เพื่อต้องการทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 บรรลุเป้าหมาย 5 ประการ มากน้อยเพียงใด

1.1 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือมีกองทุนสวัสดิการของสมาชิกในหมู่บ้าน

1.2 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยมีการเรียนรู้และริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน ตามข้อ 1

3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล

4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ชิฟท์โมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการโดยที่อักษรย่อมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

การใช้กรอบความคิดนี้เพื่อเป็นกรอบในการระบุตัวชี้วัดหรือตัวแปร สำหรับการเก็บข้อมูลในการประเมินและใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ประเมินกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 ที่ผู้เขียนงานอยู่

3. ใช้ชิฟท์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงานต่าง ๆ (บ ร.) บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

5.ประมวลและสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ชีพชีพอโมเดล

6.สรุปผลการดำเนินงาน และจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงาน และกระบวนการบริการจัดการกองทุนหมู่บ้านพะเนา
 - 1.1 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือมีกองทุนสวัสดิการของสมาชิกในหมู่บ้าน
 - 1.2 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.3 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยมีการเรียนรู้ และริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน
 - 1.5 ประชาชนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ
2. ทำให้ทราบ และเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเพื่อจะ ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป
3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายขององค์กรเพื่อการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล
4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 และข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด
5. ผู้เขียนได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์อันนำไปสู่การทศวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และเอกสารอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โดยรัฐบาลเห็นว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพ และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศในอนาคต ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ขึ้นรับผิดชอบ

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญดังนี้ คือ มีการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองในชุมชนเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนราชการเอกชน และประชาคม มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมี ดังนี้ เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุน

สวัสดิภาพหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความแข็งแกร่ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
5. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้เขียน จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีสาระสำคัญดังนี้

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า “กทบ.” กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่ง คราวละสองปี และอาจได้

รับแต่งตั้งได้อีก การพ้นตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อถึงแก่ความตาย หรือลาออกหรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือคณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง หรือเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ คือ กำหนดนโยบาย กำหนดแผนการจัดการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำร่างกฎหมายกำหนดแผนงานดำเนินงาน ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับ – จ่ายเงิน การเก็บรักษา และการจัดหาเงินกองทุน แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน ออกระเบียบคำสั่งและประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

รายงานผลการดำเนินงานปัญหาอุปสรรครวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

ให้มีสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักงาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการปฏิบัติงานธุรการ รวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจงให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ รายงานผลประจำปี ดำเนินการประสานงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่าจะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุมการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้ คือ

จะต้องเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนามีความรับผิดชอบไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน บิคมั่นในระบอบประชาธิปไตย

เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เคยได้รับโทษจำคุก ไม่ถูกให้ออกจากราชการหรือองค์การอิสระ ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และไม่เคยพ้นจากตำแหน่ง คณะกรรมการกองทุน

ในกรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยมีผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนและตัวแทนครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบข้างต้นนี้ทุกประการ

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามสภาพความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและความพร้อมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ที่อื่นแบบค่าขอขึ้นทะเบียนประเมิน จะต้องมีความพร้อมต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร อาชีพผลผลิตด้านต่าง ๆ การซื้อและการจำหน่ายผลผลิต และปัจจัยการผลิตรวมไปถึงรายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะกล่าวถึง การคัดเลือกคณะกรรมการชุดสมบัติของคณะกรรมการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน ทวนในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน แนวคิดในการจัดการและบริหารกองทุน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการออมเสียสละ เอื้ออาทรและไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมจึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ไว้ดังนี้

ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 26 หมู่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันคัดเลือกคณะกรรมการ

แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วยเงินที่ได้รับจัดสรรจากกองทุน 1 ล้านบาท เงินบริจาคเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าของสมาชิกเงินค่าหุ้นของสมาชิก ดอกเบี้ยจากเงินกู้ยืม

คุณสมบัติของสมาชิก มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์ ประกอบอาชีพสุจริตมีประวัติความประพฤติไม่ผ่านการพนัน ไม่ติดยาเสพติด แต่ไม่มีหนี้สินรุงรัง ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือน ผู้กู้ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันและมีผู้ค้ำประกัน 2 คน วงเงินกู้ยืมไม่เกิน 50,000 บาท ต่อสมาชิก 1 คน

การเป็นสมาชิก ต้องมีการสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านคุณสมบัติของสมาชิกตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้กำหนดไว้ในระเบียบ
(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ชั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้ดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

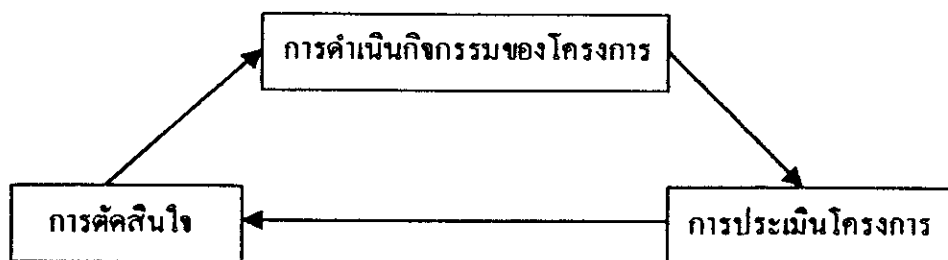
หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ ผู้กู้ต้องเป็นผู้ซื้อสัตย์สุจริต รู้จักรับผิดชอบ พยายามทำจริง เป็นคนขยันทำมาหากิน ภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือนไม่ต้องโทษ และเป็นโรคจิตเลอะเลือน วงเงินกู้ต้องไม่เกิน 50,000 บาท ผู้กู้ต้องเป็นผู้มีรายได้ ในครอบครัวหนึ่งกู้ได้ 1 คน ต่อ 1 ครั้ง

วิธีการควบคุมและติดตามเงินกู้ ผู้กู้ต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คน และต้องเป็นสมาชิกของกองทุน มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังหนี้สินผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเงินกู้ด้วย ต้องมีการจ่ายเงินคืนตามเวลาที่กำหนด

วิธีการป้องกันความเสี่ยงในการกู้เงินในหมู่บ้าน จะต้องมีการคัดกรองผู้กู้ให้พิจารณาสมาชิกผู้กู้ต้องขยัน ประหยัด และประกอบอาชีพอย่างจริงจัง เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ผู้กู้ต้องได้รับการยินยอมจากคู่สมรสหรือบุตร พิจารณาเงินกู้ตามความเหมาะสมของโครงการ

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบประเมินแบบชีพพีโมเดล

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตฟเฟิลบีเอ็ม (Stufflebeam CIPP Model) สตฟเฟิลบีเอ็มกล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิ 2.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินพื้นฐานของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีมได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบซิพท์ (Cipp Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1 การประเมินสภาวะแวดล้อมพร้อมบริบท (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการบูบ เลิกขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

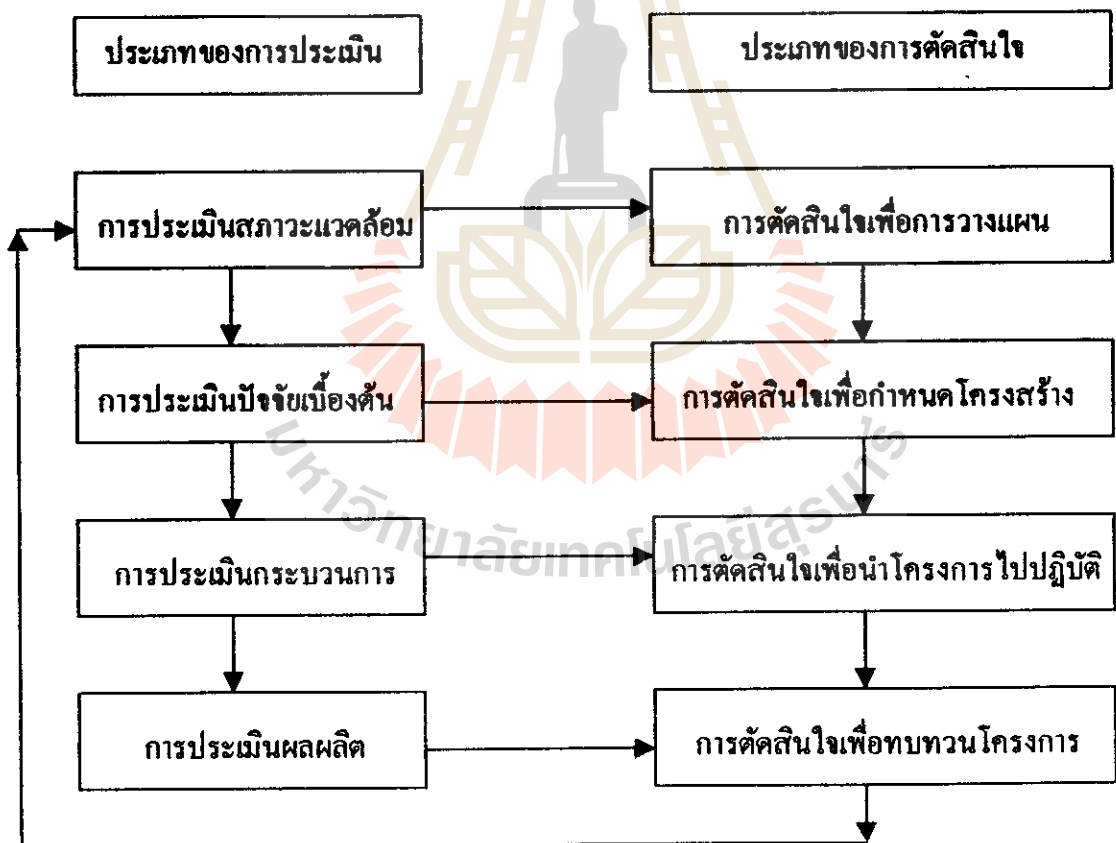
นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้โดยการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จำนำไปใช้ในโอกาสต่อไปและสตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดัง แผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมินโดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ชิฟฟ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เพิ่มศักยภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่บัณฑิตเข้าไปศึกษาเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืนเป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อศึกษาหลักสูตร การจัดการและประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ว่างงานในช่วงภาวะเศรษฐกิจ ของประเทศไทยกำลังตกต่ำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่งและส่งเสริมให้บัณฑิตที่คิดองการพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดของตนเอง อีกทั้งบัณฑิตที่ผ่านโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ การวิเคราะห์โครงการอย่างมีระบบ รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผล และการพัฒนาชุมชนที่ใช้วิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” และสามารถนำหน่วยกิตไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

8. เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวถึง กองทุนหมู่บ้านว่าระเบียบกองทุนแห่งชาติ และคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติเป็นระบบใหญ่ที่ระเบียบหมู่บ้านและชุมชนมีคณะกรรมการกองทุน ฯ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และคณะกรรมการและชุมชน 9 – 15 คน เป็นระบบโครงสร้างย่อยที่จำต้องปฏิบัติตามระบบใหญ่ ในลักษณะปฏิสัมพันธ์ภายใต้ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ในการดำเนินนโยบายเชิงเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีถึง 4 อย่าง ได้แก่ ทฤษฎีพึ่งพา ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ แนวคิดประชาสังคม และแนวคิดหญิง – ชาย ข้อวิพากษ์ (แปลว่าข้อดีหรือไม่ดี เสนอทางเลือก)

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุน และช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน ของ

ประชาชนมากกว่าการขีดถูระเบียบตามตัวจึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัด การบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุน ทุกระดับมีแนวทางพัฒนา กลไกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการร่วมมือกับภาครัฐ ประชาคมทุกระดับ ร่วมเป็นกลไก ตรวจสอบ ให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อ ประชาชนจริง ๆ

หนังสือพิมพ์ดิชนรายวันประจำวัน จันทร์ที่ 28 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวถึงกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า แนวปฏิบัติที่ร้อนรนของฝ่ายการเมือง บิดาราชการให้รับเร่งจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และกระจายเงินกองทุนให้ชุมชนโดยตรงนั้นเริ่มส่อเค้าว่าไม่ใช่ให้กับชุมชนตามปรัชญาที่วางไว้ แต่เป็นเทคนิคการจัดการเพื่อความประหยัคตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์กลไกที่มองชุมชนว่าเป็นหน่วยถ่ายเทที่มีต้นทุนต่ำสุด จึงมองเห็นภาพกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายทักษิณนิมิตส์ ใน ส่วนของการเสริมพลังเศรษฐกิจของชนระดับล่างโดยใช้การลดต้นทุนแบบธุรกิจ ทำให้เงินไหลเข้าหมู่บ้าน 80,000 ล้านบาท มีงบประมาณจัดการน้อยที่สุดไม่ต้องจ่ายให้กลไกราชการ และหน่วยจัดการชาวบ้านที่เป็นกรรมการกองทุน จะให้ธนาคารปล่อยกู้ก็เป็นไปไม่ได้ ทางราชการก็ขีดยาคกลัวผิควินัยให้ชาวบ้านแบกภาระบริหารเงินกองทุน 1 ล้านบาท ที่เป็นเงินกู้ยืม โดยไม่มีงบประมาณดำเนินการแล้วเคี้ยวเงินให้รับปล่อยเงินกู้ก็คิดอย่างไรก็ไม่หันฟ้องสภายุภายในหมู่บ้าน แล้วชาวบ้านที่โหนจะให้รัฐบาลหลอกใช้ กู้ไปแล้วก็ (ต่างคนต่างรับผิดชอบกันเอง) ตัวใครตัวมัน

ปรัชญากองทุนหมู่บ้านในทางปฏิบัตินั้นต้องฝ่าแรงเฉื่อยทางสัมคมมากมาย ที่สำคัญคือกรอบแนวคิดที่มองแค่การไหลเวียนของเงิน ซึ่งเป็นแนวคิดร่วมของพรรคฝ่ายค้านและนักวิชาการนำเข้าไปในวาระเศรษฐศาสตร์กลไกทั้งหลาย แต่ถ้านายกทักษิณเชื่อดันแบบทางความคิดของครูบ ช่วยแล้วจริงต้องระบุให้ชัดเจนว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นปรัชญาเศรษฐศาสตร์ชุมชนที่เน้นความเป็นอิสระของหมู่บ้านเงินไหลเวียนที่เกิดขึ้นเป็นเพียงผลพลอยได้ ซึ่งในช่วงเริ่มต้นจะมีไม่เกิน 20 เปอร์เซ็นต์ของเงินกองทุนทั้งหมด ถ้ามากกว่านั้นก็จะเป็นการเติมฟองสบู่เข้าไปจะเกิดหนี้ เอ็น พี แอล. ในอนาคต

สิ่งที่รัฐบาลควรทำ คือ เพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชน ซึ่งแนวคิดดังองค์กรอิสระจากนโยบาย 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมกองทุนหมู่บ้านก็ดี แต่ไม่สำคัญเท่าการขยายขอบข่ายความสามารถของชุมชนที่รัฐบาลขีดยาคุมไว้โดยสัมปทานให้กับทุนบริวารทั้งคลื่นความถี่ ทะเล ป่าไม้ ที่ดิน และรูปธรรมเรื่องเหล่า ให้ชุมชนอย่างเท่าเทียม นี่ถึงเป็นการเปิดช่องทางใหม่ที่เป็นทางเลือกหลากหลายขึ้นอย่างแท้จริง

หนังสือพิมพ์มติชนรายวันประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 9 ได้กล่าวถึงความคืบหน้าของนโยบายกระจายรายได้สู่ชุมชนระดับรากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชน

เมือง (กทบ.) ว่าหลักจากรัฐบาลดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินไปแล้ว 97 เปอร์เซ็นต์ ปรากฏว่าหลายพื้นที่ยังประสบปัญหาหลายด้าน ซึ่งคล้ายคลึงกัน และรอผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนรัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหา

ที่จังหวัดน่าน รายงานข่าว จากสำนักงานศึกษาธิการในฐานะเลขานุการคณะกรรมการโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (กทบ.) ระดับจังหวัด จังหวัดน่านแจ้งว่า คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วเห็นว่า มีแนวโน้มหนี้สูงมาก เนื่องจากผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินกู้คืน (เอ็น พี แอล.) ได้ ปัญหาหลัก คือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวชนบทใช้เงินกู้สำหรับลงทุนเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมาชำระหนี้ตามกำหนดได้ หลายโครงการที่เขียนเสนอมาก็ไม่ตรงกับความจริง แต่รัฐบาลกลับเพิ่มมาตรการเข้มงวด จะเพิ่มดอกเบี้ยและค่าปรับสูงขึ้นอีกทั้งที่ความสามารถชำระหนี้คิมน้อยอยู่แล้ว ดังนั้นรัฐบาลควรรับไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการศึกษาระดมความคิดเห็นเฉพาะหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ตำบลพะเนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ใช้การประเมินเชิงระบบ (System Approach) การประเมินเชิงระบบนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลองการประเมินโครงการได้แก่ Tyler ,Cronbach, Scriven เป็นต้น

Tyler Goal Attainment Model เป็นแบบจำลองที่ชี้จุดมุ่งหมายเป็นหลัก ในการประเมินโครงการ โดยการตรวจสอบผลผลิตของโครงการว่า ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด

Cronbach Evaluation Model เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เกี่ยวกับการชี้โครงการด้านการเรียนการสอนซึ่งแบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ด้าน คือ รายวิชานักเรียนรายบุคคล และการบริหารจัดการโรงเรียน

Scriven Evaluation Model การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการที่ต้องการประเมินโดยมีกิจกรรม การเลือกใช้เครื่องมือเมื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ประกอบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการศึกษาระดมความคิดเห็นเฉพาะหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ Stufflebeam Cipp Model ตามกรอบแนวคิดที่เสนอแล้วในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

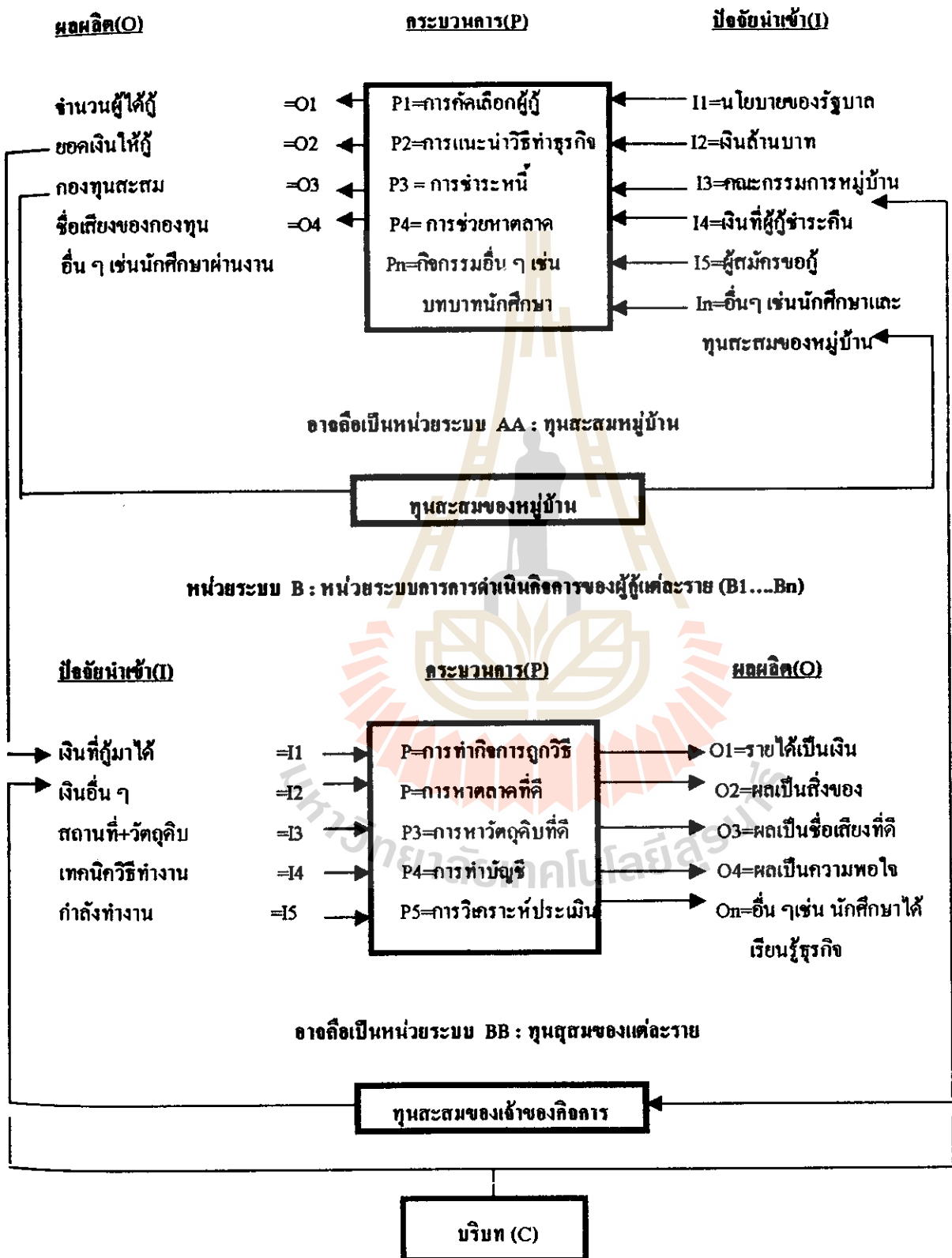
3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้รู้)

3. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้รู้)

ซึ่งจะแสดงรายละเอียดของการประเมินโครงการแบบชีพโมเดลไว้ในแผนภูมิที่ 3.1

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาซึ่งจะเป็นประชากรในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ต. พะเนา อ. เมือง จ. นครราชสีมา มีจำนวนครัวเรือน 60 ครัวเรือน ประชากร 219 คน เพศชาย 102 คน เพศหญิง 117 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกหรือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาของบ้านพะเนา หมู่ 5 ซึ่งจะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 88 คน
 - 2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้ จำนวน 34 คน
 - 2.2 สมาชิกทั่วไป จำนวน 54 คน
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 131 คน
4. ผู้นำชุมชน ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ในการกำหนดตัวอย่าง ครั้งนี้ เนื่องจากในการศึกษาหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 มีจำนวนครัวเรือนไม่เกิน 100 ครัวเรือน ให้กำหนดกลุ่มเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน
คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลงานนิเทศงานนักศึกษาตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นครราชสีมา (2545 : 2)

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

คำว่า “ตัวชี้วัด” และ “ตัวแปร” มีความหมายคล้ายกันและบางครั้งสามารถใช้แทนกันได้ แต่มีความหมายแตกต่างกันอยู่ที่จุดเน้น คือคำว่า “ตัวชี้วัด” เน้นว่าเป็นประเด็นที่จะใช้วัดระดับของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนคำว่า “ตัวแปร” เน้นว่าเป็นประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลจะได้ค่าที่แปรไปสำหรับผู้ให้ข้อมูล แต่จะรายในกลุ่มประชากรนั้น ๆ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้น จะใช้ CIPP Model มาเป็นหลักของตัวประกอบเพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัด ซึ่งจะแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของ “ชีพชีโมเดล” มีองค์ประกอบดังแผนภูมิที่ 3.1 ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบด้วยหน่วยระบบดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA

2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลรายโดยมีหน่วยระบบ
สะท้อนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็น
ไปตามแผนภูมิข้างต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวชี้วัดและตัวแปร

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ
ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้, สภาพของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอกประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเคื่อนร้อน และการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่น ชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของ
ท้องถิ่นชนบท
- 1.7 กำเนิดในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้าน
ในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม
ดังต่อไปนี้

- 1.8 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.9 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
- 1.10 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
- 1.11 วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน
- 1.12 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร
- 1.13 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 1.14 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
- 1.15 ความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัด 4 หมวด ดังนี้

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ คือตัวชี้วัดคงที่กล่าวมาแล้ว

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 การประชาสัมพันธ์
- 2.4 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.5 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- 3.2 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การส่งเสริมการใช้เงินกู้
- 3.6 การจัดสรรผลประโยชน์

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

- 4.1 จำนวนผู้กู้
- 4.2 ยอดเงินให้กู้

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.3 จำนวนผู้กู้ที่ได้
- 4.4 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.5 จำนวนการขยายกิจการของผู้กู้

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.6 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.7 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.8 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

4.9 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลราย ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B แบ่งเป็นระดับดังนี้

- 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทเทคนิคเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A
- 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้และความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
- 1.3.2 สภาพการอยู่อาศัย
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล
- 1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้ดูแล
- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ
- 2.2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
- 2.3 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
- 2.4 จำนวนแรงงาน
- 2.5 เทคนิควิธีการทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.3 การหาความรู้เพิ่มเติม

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 4.1 รายได้เป็นเงิน
- 4.2 ผู้ดูแลได้ผลเป็นสิ่งที่ของ

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.3 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.4 ผู้กู้ทำกิจการด้วยเทคนิคใหม่อันได้มาจากการศึกษา

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.5 ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง

4.6 ผู้กู้สุขภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนอย่างยั่งยืน

4.7 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

โดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ใช้จ่ายเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านคั้งนั้นเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จ หรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ ประสบความสำเร็จเงินที่ผู้กู้ชำระคืน ก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกัน กับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบผลสำเร็จด้วยเช่นกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลโดยได้ทำการจำแนกแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมายโดยตรง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว อาทิ เอกสารบันทึกต่าง ๆ เช่น จ ป ร., ก ช ช. 2 ค. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึก

การสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่ว ๆ ไปด้านต่าง ๆ ของข้อมูลตลอดจนการสังเกตและการบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์

3. การจัดเวทีชาวบ้าน

การจัดเวทีชาวบ้านเป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการตั้งวงสนทนา ระหว่างบุคคล ระหว่าง กลุ่ม ระหว่างหมู่บ้าน และตำบล

4. การศึกษาเจาะลึกรายการกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 50 เปอร์เซนต์ ของผู้กู้ที่ได้รับเงินกู้ที่มีวัตถุประสงค์การกู้ที่แตกต่างกัน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้ใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บ.ร.) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

บ.ร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) ได้เก็บรวบรวมจากข้อมูลที่เก็บไว้แล้ว ซึ่งเรียกว่าข้อมูลมือสอง (secondary data) ได้แก่ ก ข ช. 2 ก. จปฐ. แผนที่หมู่บ้าน และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือน ครอบครัวละ 1 คน ซึ่งในกรณีศึกษาหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้สัมภาษณ์จำนวน 60 คน ตามจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

บ.ร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) จากกลุ่มตัวอย่าง คือร้อยละ 50 ของครัวเรือนในชุมชน คือ 30 ครัวเรือน

บ.ร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน) กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการสัมภาษณ์ครั้งนี้ กรรมการกองทุน ทุกคน ๆ ผู้นำชุมชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ค. และประชาชนทั่วไปในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่เป็นสมาชิก จำนวน 30 ชุด โดยสรุปเป็นประเด็น ๆ และทำการแจกแจงความถี่ของแต่ละประเด็น

บ.ร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน) ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 คน และสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 34 ราย

บ.ร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน) กลุ่มเป้าหมายจะประกอบด้วย กรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านละ 3 คน ซึ่งในตำบลพะเนาจะมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน

บ.ร.6 (แบบรายงานผลจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน) กลุ่มเป้าหมาย แยก ตามอาชีพหลักที่ขอกู้โดยแบ่งเป็นประเภท ดังนี้ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย การบริการ อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอดผ้าไหม) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 34 คน

บ.ร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดตามทัศนะของประชาชน) กลุ่มเป้าหมายที่สัมภาษณ์ คือร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือน

บ.ร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแม่บ้านหนองสาไฟร์ ผู้ผลิตแคปหมู ของตำบลพะเนา

บ.ร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) กลุ่มเป้าหมาย คือ ร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

บ.ร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน) กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

บ.ร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) กลุ่มเป้าหมาย แบ่งตามอาชีพหลัก เป็นอาชีพหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลกระจายตามกลุ่มเป้าหมาย และเป็นภาพรวมของสมาชิกได้

บ.ร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน) กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของหมู่บ้าน จำนวน 14 คน และผู้นำของหมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

6. วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ในแต่ละครั้ง ได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลข อย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ข้อมูล ประเภทนี้ ได้แก่ รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านจำนวนประชากรในหมู่บ้านจำนวนพื้นที่ พื้นที่ทางการเกษตร เป็นต้น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ที่เป็นการบรรยาย ความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติซึ่งมีวิธีวิเคราะห์แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน ความเชื่อด้านต่าง ๆ ที่สนับสนุนต่อการกรรมการกองทุน เป็นต้น

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้จำแนกข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ เช่นกัน โดยรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาสัดส่วนค่าเฉลี่ย ร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ บางกรณีต้องแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณ โดยให้อยู่ในรูปของ ร้อยละ หรือสัดส่วน เพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบซิฟท์โมเดลซึ่งได้กำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ ของการประเมินโครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ

นางลัดขันธ์ เทพสวัสดิ์ (2543 : 30) ได้กล่าวถึง ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของประชาชนในชนบท คือ ความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันของพี่น้อง ชาวไร่ ชาวนา ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและจากความทุกข์ยาก หรือความยากจนนี้เองได้เป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง นานับประการ ซึ่งกำลังถูกรุนอยู่ในสังคม โดยที่ผู้รับผิดชอบต่อบ้านเมืองได้พยายามแก้ไขตลอดมา และนักการเมืองก็ได้ตั้งไว้เป็นนโยบายการหาเสียงเพื่อเข้ามาบริหารประเทศหรือเข้าเป็นผู้แทน

สาเหตุของปัญหาความยากจนที่เป็นพื้นฐานของปัญหา ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิตในภาคเกษตร ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตตกต่ำ ผลผลิตต่อไร่น้อย การตกต่ำในประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรนี้นอกจากจะเกิดจากความด้อยประสิทธิภาพ ในด้านแรงงานที่สืบเนื่องมาจากการศึกษาไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว ยังเกิดการขาดแคลนทางด้านปัจจัยการผลิตชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ย ยาฆ่าศัตรูพืช สินเชื่อทางการเกษตรและอีกปัญหา คือ ปัญหาด้านการตลาด ถึงแม้ว่าชาวนา ชาวไร่จะมีปัจจัยการผลิตต่าง ๆ พร้อมมูล จนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตขึ้นได้แต่นั้นก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่า ชาวนา ชาวนา หรือเกษตรกรเหล่านี้ จะพ้นจากสภาพความยากจนได้อย่างสิ้นเชิง เพราะบางครั้งแม้จะลงทุนเพื่อให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น แต่ก็อาจส่งผลให้ราคาพืชผลตกต่ำลง

ดังนั้นปัจจัยด้านการตลาด จึงเป็นตัวแปรสำคัญอีกตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อปัญหาความยากจนของประเทศ

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นองค์กรแกนหลักในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดการค้าโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สำคัญมีดังนี้

1. ช่วยยกระดับขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการประกอบอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1.1 พัฒนาทักษะความรู้และความสามารถด้านเทคโนโลยีด้านการจัดการแก่บุคลากรภาคอุตสาหกรรม และเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมชั้นกลาง ซึ่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมให้แก่ชั้นปลายโดยเฉพาะในเรื่องคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์เพื่อก่อให้เกิดการเชื่อมโยง

1.2 สนับสนุนกิจกรรมให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตเทคโนโลยี การตลาดการเงินและการจัดการเพื่อช่วยแก้ปัญหาในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจ

2. ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมไปสู่ภูมิภาคและชนบทให้เกิดความมั่นคง โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการอิสระขึ้นในท้องถิ่นโดยเร่งดำเนินโครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบทและส่งเสริมงานรับช่วงการผลิต จากโรงงานส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น

3. ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ให้เข้มแข็งและเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.1 เร่งรัดการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

3.2 เร่งปรับปรุงระบบการทำงาน และการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และ พัฒนานักกลางให้มีระดับความรู้ ความสามารถที่จะรองรับงานการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในเชิงรุก

การส่งเสริมอุตสาหกรรมได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะให้บริการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมจำนวน 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
2. อุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมในชนบท
3. หน่วยงานองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่มีบทบาทด้านการส่งเสริมและพัฒนา

อุตสาหกรรม

3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

นงศ์ลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2543 : 2) ได้กล่าวถึงปัญหาการขาดดุลการค้าไว้ดังนี้ คือ ในปัจจุบัน ปัญหานี้มีลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้ทั้งนี้เนื่องจากการใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศโดยสั่งสินค้าต่างประเทศเข้ามามาก แต่ส่งออกสินค้าได้น้อย จากการขาดดุลการค้าจึงเป็นไปในอัตราสูงต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน แม้ว่าทุกวันนี้รัฐบาลจะพยายามลดการขาดดุลจากต่างประเทศ

หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 4 สิงหาคม 2545 หน้า 6 ได้สรุปถึงการพิจารณาการส่งออกเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นมา จะพบว่าการส่งออกในช่วง 3 เดือนแรก ของไทยมีอัตราการขยายตัวลดลง แต่พอเดือน เมษายน การส่งออกเริ่มขยายตัวเป็นบวกและบวกต่อเนื่องมาจนถึงเดือนมิถุนายน แต่ถ้าจะพิจารณาจากภาวะการส่งออก 6 เดือนแรก ปรากฏว่ายังติดลบอยู่ถึง -1.76 ทำให้กระทรวงพาณิชย์ต้องประชุมผู้ส่งออกเพื่อปรับเป้าหมายการส่งออกใหม่จากเดิมที่คาดการณ์ว่าการส่งออกจะขยายตัวตลอดทั้งปีที่ร้อยละ 50.67 แต่เนื่องจากปีนี้เป็นปีประสบปัญหาเศรษฐกิจสหรัฐ ไม่ฟื้นตัวอย่างที่คาดการณ์ไว้และปัญหาสหภาพยุโรปตรวจพบสารไนโตรฟูแรนในสินค้าไก่และกุ้งจากไทย ทำให้การส่งออกกุ้งแช่แข็งติดลบลงอย่างมาก ประกอบกับปัญหาค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นและไม่มีเสถียรภาพในช่วงเดือนที่ผ่านมา หากไม่เร่งแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ มีความเป็นไปได้ที่การส่งออกไทยอาจจะติดลบต่อเนื่องเป็นปีที่สองติดต่อกัน

4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าปัจจุบันมนุษย์กำลังได้รับอันตรายจากสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น มาใหม่ก็เป็นอันตรายเช่นเดียวกันหากไม่ช่วยกันอนุรักษ์สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่กำลังจะหมดไป ให้อยู่และไปหาทางป้องกัน พิษภัยที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เป็นผลในทางปฏิบัติแล้ว ก็จำเป็นห่วงความเป็นอยู่ของมนุษยชาติมากที่สุด

ประเทศไทยซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ป่าไม้จึงยังคงมีความสำคัญเพราะเป็น แหล่งต้นน้ำลำธาร แต่นับวันป่าไม้ก็ถูกทำลายไปแล้วป่าละ การพัฒนาที่มุ่งแต่ความเจริญอย่างไม่หยุดยั้งและไม่คำนึงการสงวนรักษาสภาพแวดล้อมไว้นั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นำมาซึ่งการทำลาย สภาพธรรมชาติอย่างรวดเร็ว ป่าไม้ถูกทำลาย แม่น้ำลำคลองถูกถม จนเราต้องเผชิญกับภาวะความเสื่อมสลายของธรรมชาติอย่างรุนแรง เช่น อากาศเป็นพิษ แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย ฝนแล้ง น้ำท่วม

5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเดือดร้อน และการเป็นหนี้สินของประชาชนสืบเนื่องมาจากอิทธิพลแนวคิดแบบ “ทำขายทำรวย” ที่มีการส่งเสริมให้ปลูกพืชเชิงเดี่ยวตามความต้องการของตลาด เร่งใส่ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช แล้วต้องขายตามราคาบังคับของตลาดอย่างหลีกเลี่ยงได้ยากเพราะผลิตผลเกษตรมักเสียหาย และหนี้สินที่กู้ยืมมาถูกเร่งรัดให้ส่งคืนตามกำหนดเวลา รายได้ที่ได้มาจึงมักไม่คุ้มกับทุนที่ลงไป ยิ่งเมื่อคนถูกใช้ปลูกพืชชนิดเดียวอยู่เสมอ ใส่ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชอยู่บ่อย ๆ คนก็ยังเสื่อมคุณภาพ ผลิตผลก็น้อยลง ที่ถูกสร้างขึ้นมามีได้ระบบทุนนิยมเพื่อทำให้ผู้ผลิตขายสินค้าให้ได้กำไรสูงสุด โดยทำให้บุคคลหลงใหลที่จะได้เป็นผู้ครอบครองเทคโนโลยีชั้นสูง ราคาแพง ๆ มาอำนวยความสะดวกหรือประดับบารมี อาจเป็นโทรทัศน์ เครื่องเสียง รถยนต์ มอเตอร์ไซด์ โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ เงินที่กู้มาลงทุนทำการเกษตรก็ได้ถูกเจียดจ่ายไปในส่วนนี้ด้วย หนี้สินจึงทบทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ ไม่อาจพึ่งรายได้จากการเกษตรมาชดเชยหนี้สินที่กู้ยืมมาได้ ในที่สุดก็ต้องทิ้งถิ่นฐานการเกษตรไปรับจ้างในโรงงานต่าง ๆ ตามเมืองใหญ่ ๆ เฉพาะเมืองหลวงและเมืองบริวารรายรอบเมืองหลวง ทั้งชนบทไว้กับคนชราและเด็ก กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เคยจัดร่วมกันในชนบทก็ค่อย ๆ หินห่างออกไป ความพยายามแก้ไขวิกฤตการณ์ปัญหาต่าง ๆ ของคนในท้องถิ่นจนกระทั่งเกิดเป็นภูมิปัญญาขึ้นด้วยการพยายามเปลี่ยนแนวคิดจาก “ทำเพื่อขายเพื่อรวย” มาเป็น “ทำเพื่อกินเพื่ออยู่” เหลือจึงขาย และเปลี่ยนจากวิธีการผลิตทางการเกษตรแบบเชิงเดี่ยวมาเป็นการเกษตรผสมผสาน คำนึงระบบนิเวศน์ให้กับธรรมชาติเพื่อให้มนุษย์ พืช สัตว์ อยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและได้คุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน และคาดหวังว่า ด้วยแนวทางนี้จะช่วยคลี่คลายวิกฤตการณ์ปัญหาที่เป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศตามระบบทุนนิยมได้

6. บรรยากาศของความอ่อนแอชุมชนท้องถิ่นชนบท

บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาเน้นตั้งอยู่บนหลักทฤษฎีการสร้างควมทันสมัย (Modernization) ที่นำเสนอจากประเทศตะวันตกและใช้ตัวแบบการพัฒนาของประเทศตะวันตกเป็นแม่ในการดำเนินการ เริ่มจากการสร้างภาวะทันสมัยให้แก่ประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมและโลกาภิวัตน์ การสร้างผลลัพธ์ในเชิงลบที่สำคัญในภาพรวมระดับประเทศไว้หลายประการพร้อม ๆ กัน คือ

1. การสถาปนาระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่วางพื้นฐานอยู่บนความสัมพันธ์แบบเมืองแม่และเมืองบริวารทำให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาประเทศที่เป็นเมืองแม่ หรือศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลกมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นตลาดนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมหนัก (เทคโนโลยี) ที่มีราคาสูง และทำหน้าที่ผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การประกอบชิ้นส่วนที่

ให้แรงงานเป็นหลัก มีมูลค่าเพิ่มไม่สูงมากนัก ก่อให้เกิดการขาดดุลการค้า การขาดเงินออมภายในประเทศการมีหนี้กับต่างประเทศ และการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศมากขึ้น

2. ก่อให้เกิดโครงสร้างรูปแบบอำนาจนิยมที่ประสานสัมพันธ์กับการผูกขาดระดับโลก เกี่ยวกับระบบผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง การมีระบบราชการที่ใหญ่โต ที่ประสานกับระบบอำนาจอิทธิพลทั้งในเมืองและชนบท ระบบวัฒนธรรมอำนาจนิยมแบบเจ้าขุนมูลนาย วัฒนธรรมนักเลงและระบบเจ้าพ่อท้องถิ่น

3. เกิดการพึ่งพาทางเทคโนโลยี เนื่องจากขาดการลงทุนเพื่อการพัฒนาความรู้ และเทคโนโลยีด้วยตนเอง ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าต่างประเทศ และไม่ให้ความสำคัญกับเรื่อง ดันทุนทางสังคม

4. เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา ระหว่างเมืองกับชุมชน ระหว่างการเกษตรกับอุตสาหกรรม ระหว่างคนรวยกับคนจน

5. การนิยมตะวันตกทำให้คนไทยลืมนคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ทอดทิ้งภูมิปัญญาดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. เกิดการพังทลายของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรจนเกิดการเสื่อมคุณค่า และความอุดมสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรบนดิน ในดิน และในน้ำ

7. เกิดการพังทลายของเกษตรกรรมและชุมชนในชนบท ได้แก่ ปัญหาความยากจน การล่มสลายของเกษตรการรายย่อย ทำให้ครอบครัวแตกแยก มีการอพยพย้ายถิ่นปัญหาการขาดแรงงาน ปัญหาโสเภณี

8. เกิดการเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม ศิลธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงแบบแผนของวัฒนธรรมเดิม และสร้างวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ไม่ก่อประโยชน์ทางสมองและสุขภาพ อาทิ สถานเริงรมย์ การพนัน การขายตัว

9. การรวมศูนย์ที่กรุงเทพฯ ทำให้การขยายตัวของกรุงเทพเกิดขึ้นอย่างไร้ทิศทาง นำไปสู่การแก้ปัญหาการจราจร น้ำเสียและมลภาวะ

10. เกิดปัญหาสุขภาพอนามัยที่เกิดจากการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ในส่วนของชนบทไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะของการล้มละลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวแตกแยกกันไป เช่น ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นคนใช้ ไปหางานทำที่ต่างประเทศ ไปเป็นโสเภณี มีการขายลูกให้เป็นโสเภณี เป็นกรรมกรเด็ก ความล้มละลายทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบท และความล้มละลายของสถาบันครอบครัวย่อยมทำลายชีวิตชุมชนลง เพราะผู้คนเคลื่อนย้ายตะเกียกตะกายเอาตัวรอด ชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่ปราศจากชีวิตแบบชุมชน เป็นชีวิตเดี่ยวดายของ

แต่ละครอบครัว เป็นชีวิตที่ทอดทิ้งคนแก่ เด็ก คนป่วย เป็นสาเหตุให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศน์ชาวบ้านที่ยากจนเป็นหนี้เป็นสินข่มขกดอยู่ในสภาพหนี้มิดและทำได้ทุกอย่างแม้ เติจะเผาป่าทำลายป่าไม้ บุกรบึกเข้าไปปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวชนบท พร้อมกับได้จุดประกายล ให้ชาวบ้านในหมู่บ้านหลายแห่งที่เคยวิ่งตามทิศทางเศรษฐกิจแบบผลิตเพื่อขาย ให้เริ่มหันมามอง สภาพความเป็นจริง รู้จักประมาณตนเอง และหวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวตนเอง แล้ว เริ่มต้นสร้างฐานการผลิตของตัวเองภายในหมู่บ้านรวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ในรูปแบบของประชาคม ที่นำมาสู่ขบวนการขับเคลื่อนในการจัดทำแผนพัฒนา 9 ฉบับที่ 9 ต่อ ไป

7. ค่านิยมในกระแวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างประเทศ

จากปัญหาการไม่ยินยอมใช้สินค้าไทย แต่นิยมสินค้าต่างประเทศนั้นส่วนหนึ่งเป็นการแสดง ออกซึ่งรสนิยม หรือค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าคุณภาพสินค้าไทยสู้ต่างประเทศ ไม่ได้ พร้อมทั้งยังขาดการควบคุมอย่างจริงจังด้วย ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว ปัจจุบันสินค้าไทย มี คุณภาพสูงกว่าของต่างประเทศหลายอย่าง และจากการยอมรับวัฒนธรรมด้านวัตถุจากต่างประเทศ มาโดยตลอดและเป็นเวลานาน ทำให้ต้องพึ่งพาอาศัยต่างประเทศอยู่ตลอด ไม่อาจเป็นตัวของตัว เองได้ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว เวลานี้เราสามารถพึ่งตนเองได้มากแล้วแต่ยังมีปัญหา ด้านการตลาด และค่านิยมเท่านั้นที่ยังเป็นปัญหาอยู่ ณ ปัจจุบัน

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2543 : 3)

1.2 ขริบทระดับท้องถิ่น

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ตามประวัติของหมู่บ้านที่ได้เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่คนรุ่นก่อน ๆ มีชาวเขมรนำปลาจาก ประเทศเขมรนำปลาจากประเทศเขมร มาขายที่จังหวัดนครราชสีมา แล้วได้พักอยู่บริเวณนี้ และ ชาวเขมรเรียกบริเวณนี้ว่า “พะเน้า” เหตุที่เรียกว่าพะเน้าเพราะชาวเขมรขายปลาไม่หมดจึงเหลือ ปลากลับมาทำให้ปลาน่าส่งกลิ่นเหม็น เลยเรียกแผลงว่า “พะเน้า” ต่อมา มีชาวไทยมาตั้งหลัก ปลูก ฐานอยู่ที่นี่แล้ว ได้ตั้งหมู่บ้านขึ้น และก็เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านพะเน้า” มาจนทุกวันนี้เริ่มก่อตั้ง หมู่บ้านประมาณ พ.ศ. 2300 หรือประมาณ 200 กว่าปีมาแล้ว

คนกลุ่มแรกที่เข้าก่อตั้งหมู่บ้านสันนิษฐานว่าเป็นชาวเขมรและต่อมาก็มีชาวไทยอพยพมาอยู่ รวมกันและได้ตั้งหมู่บ้านขึ้นมาจนปัจจุบันนี้ ซึ่งแต่เดิมสภาพของหมู่บ้านเป็นป่ารก้างมีบ้านเรือน ประชาชนประมาณ 10 – 20 หลังคาเรือน

2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 นั้นมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของ อำเภอ และเป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เขตชุมชนเมือง อยู่ห่างจาก อำเภอเมือง จ.นครราชสีมา ประมาณ 11 กิโลเมตร การคมนาคมสะดวก เป็นถนนลาดยาง และคอนกรีต สามารถเดินทางได้ตลอดปี

อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น มีดังนี้ คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านมะเรียงน้อย หมู่ที่ 1 ต. พะเนา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านหนองไทร หมู่ที่ 2 ต.หนองระเวียง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านมะเรียงใหญ่ หมู่ที่ 7 ต. พะเนา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านพะเนา หมู่ที่ 6 ต. พะเนา

3. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

บ้านพะเนา หมู่ 5 มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ 712 ไร่ เมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ยต่อครอบครัวจะมีที่ดินทำกินครอบครัวละ 11.48 ไร่ อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน คืออาชีพรับจ้าง อาชีพรองลงมา คือ อาชีพเกษตร เช่น ทำนา เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช สำหรับร้านค้า ในหมู่บ้านมีจำนวน 2 ร้าน ซึ่งเป็นร้านขายของชำทั้งหมด มีโรงสีข้าว 1 แห่ง มีโรงงานทอผ้าไหม 6 โรงงาน มีการจ้างงานตลอดทั้งปี รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน 65,000 บาท ต่อปี

การศึกษาในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียน ซึ่งจำนวนนักเรียนที่ไปศึกษาของหมู่บ้านมีจำนวน 48 คน ด้านสุขภาพอนามัยมักมีโรคตาแดงและท้องร่วง การรักษาจะไปใช้บริการกับสถานีอนามัยประจำตำบลซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 300 เมตร

หมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีจำนวนประชากร 219 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.4 ของจำนวนประชากรทั้งหมด กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 – 50 ปี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของจำนวนประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ ของจำนวนประชากรทั้งหมด
1. เพศ		
ชาย	102	46.6
หญิง	117	53.4
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	9	4.1
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	9	1.8
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	10	4.6
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	10	4.6
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	13	5.9
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	130	59.4
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	17	7.8
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	26	11.9
3. จบการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	60	27.4
มัธยมต้น	11	5.0
มัธยมปลาย / ปวช.	9	4.1
อนุปริญญา / ปวส.	2	0.9
ปริญญาตรี	3	1.4
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.5

ที่มา : ทะเบียนสำรวจจำนวนประชากรหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5

4. วัฒนธรรมประเพณี

เนื่องจากในหมู่บ้าน ไม่มีวัด ถึงช่วงเทศกาลทำบุญทางศาสนาชาวบ้าน จะไปทำบุญในหมู่บ้านในหมู่บ้านใกล้เคียง ภาษาพื้นบ้านที่ใช้พูด คือ ภาษาไทยโคราช งานประเพณีที่สำคัญในรอบหนึ่งปี

เดือน มกราคม	ทำบุญประเพณี	วันขึ้นปีใหม่
เดือน เมษายน	ทำบุญประเพณี	วันสงกรานต์
เดือน สิงหาคม	ทำบุญประเพณี	วันเข้าพรรษา
เดือน ตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันออกพรรษา
เดือน พฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี	วันเทศน์มหาชาติ

นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีความเชื่อเรื่องศาลปู่ตาจะช่วยปกป้องรักษาคนในหมู่บ้านให้อยู่อย่างสงบสุข

5. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีถนนทั้งหมด 6 สาย แยกออกเป็น ถนนลาดยาง 2 สาย ถนนคอนกรีต 1 สาย และถนนลูกรังอีก 3 สาย ประชากรในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน และมีน้ำประปาจากหมู่บ้านหนองสายไพร หมู่ 3 โดยมีจำนวนผู้ใช้ น้ำประปา 56 หลังคาเรือน โทรศัพท์ประจำบ้านมีทั้งหมด 30 เลขหมายโทรศัพท์สาธารณะ 2 คู่ มีหอกระจายข่าว 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนั้นในหมู่บ้านยังมีแหล่งน้ำ ที่เป็นสระจำนวน 5 สระ มีคลองชลประทาน 1 แห่ง บ่อบาดาล 3 บ่อ และทรัพยากรป่าไม้ถูกชาวบ้านตัดถางเพื่อเป็นที่ดินทำกินสภาพปัจจุบันจึงไม่มีป่าไม้เหมือนในอดีต

6. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้นำหมู่บ้านที่เป็นทางการ คือ นายนัด บุริธรรม เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายพัน ปลั่งกลาง และนางเชลิม ณะวรรณ์ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมี นางจูน ปลั่งกลาง และ นายประเสริฐ ศิลา เป็นสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น บุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ และผู้นำกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน มีดังนี้

1. นางจูน ปลั่งกลาง เป็นผู้นำกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีสมาชิก 150 คน มีเงินทุน 170,000 บาท ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2543
2. นายสวาท จันทร์พวง เป็นผู้นำกลุ่มเพาะเห็ดฟาง มีสมาชิก 13 คน มีเงินทุน 50,000 บาท ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2543

3. นางปราณี จันทร์พวง เป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกร มีสมาชิก 12 คน เงินทุน 50,000 บาท ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2543

4. นางลำพันธ์ บุญจันทร์ เป็นผู้นำกลุ่มสตรีแม่บ้าน มีสมาชิก 17 คน มีเงินทุน 25,000 บาท ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2544

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอยู่ในหมู่บ้านสามารถแยกได้เป็นดังนี้

1. ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ นายสวาท จันทร์พวง อายุ 43 ปี เชี่ยวชาญด้านการเพาะปลูก ประสบการณ์ 38 ปี และนายนัด วัชรธรรม อายุ 47 ปี เชี่ยวชาญด้านเลี้ยงสัตว์ มีประสบการณ์มาแล้ว 20 ปี

2. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ นายข่อย จันทร์พวง อายุ 79 ปี เชี่ยวชาญด้านการจักสาน มีประสบการณ์ 60 ปี

3. นายแปลก ฅมพิมาย อายุ 65 ปี เชี่ยวชาญด้านการจักสาน เช่นกัน มีประสบการณ์ 30 ปี

4. ด้านศิลปกรรม ได้แก่ นายสงขล ไชยเมธี อายุ 56 ปี เชี่ยวชาญ การเล่นดนตรีไทย มีประสบการณ์ 20 ปี

7. โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีโครงการพัฒนาหมู่บ้านดังต่อไปนี้

1. โครงการสร้างถนนคอนกรีต สร้างเมื่อ พ.ศ. 2540 เป็นระยะทาง 107 เมตร งบประมาณจากโครงการมิยาซาวา เพื่อปรับปรุง ถนนลูกรัง เป็นถนนคอนกรีต

2. โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน เข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2543 โดยนำเงินมาเป็นงบประมาณจากกระทรวงมหาดไทย เพื่อช่วยสนับสนุนให้ชาวบ้าน กู้ยืม ไปพัฒนาอาชีพ

3. โครงการ ปรับปรุงถนนลูกรัง ในหมู่บ้าน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2543 งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลพะเนา เพื่อปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมของหมู่บ้าน

สำหรับโครงการที่ชาวบ้านก่อตั้งขึ้นเอง คือ โครงการต่อต้าน ยาเสพติด โดยให้ชาวบ้าน และเยาวชนรวมกลุ่มกันเล่นกีฬา

2. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีมาก เพราะยังไม่เคยมีรัฐบาลชุดไหนทำมาก่อน สามารถช่วยเหลือชาวบ้านให้มีแหล่งเงินกู้ยืมภายในหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยต่ำชาวบ้านสามารถนำเงินไปพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นกองทุนที่ทำให้ชาวบ้านรู้จักการบริหารการจัดการเงินเอง ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ และการเรียนรู้ร่วมกัน รู้จักการทำงานเป็นทีมส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีดีขึ้นในหมู่บ้าน เงิน 1 ล้านบาท บ้านพะเนาหมู่ที่ 5 ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 โดยกองทุนแห่งชาติ ได้โอนเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของกองทุน ซึ่งเปิดไว้กับธนาคาร ออมสินสาขาดอนนจอมพล หมายเลขบัญชี 06-4317-20-05382 ใช้ชื่อบัญชีว่า “บัญชีกองทุนหมู่บ้านพะเนา” โดยบัญชีเงินฝากนี้ นางเชลิยม ณะวรรัตน์ ประธานกองทุนได้เป็นผู้เก็บรักษาเอาไว้

นอกจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้วยังมีเงินทุนประเภทอื่น อีกดังนี้ เงินค่าสมัคร เป็นสมาชิก รายละเอียด 20 บาท และเงินค่าหุ้น ๆ ละ 10 บาท จากสมาชิกทั้งหมด 88 คน ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 20,547 บาท และกรรมการกองทุนได้นำเงินฝากไว้ที่ธนาคารออมสินสาขาดอนนจอมพล หมายเลขบัญชี 06-4317-20-053827-0

ซึ่งเงินกองทุนหมู่บ้านนี้ได้มีการอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการแล้วโดยจำแนกตามประเภทของอาชีพ ดังนี้

ทำนา	8 ราย	จำนวนเงินกู้	170,000 บาท
ทำไร่	1 ราย	จำนวนเงินกู้	20,000 บาท
เลี้ยงสัตว์ปีก	5 ราย	จำนวนเงินกู้	80,000 บาท
เลี้ยงโค - กระบือ	6 ราย	จำนวนเงินกู้	180,000 บาท
อุตสาหกรรมในครัวเรือน(ทอดผ้าไหม)	4 ราย	จำนวนเงินกู้	180,000 บาท
ค้าขาย	6 ราย	จำนวนเงินกู้	200,000 บาท
การบริการ	2 ราย	จำนวนเงินกู้	70,000 บาท
อื่น ๆ	2 ราย	จำนวนเงินกู้	60,000 บาท

จำนวนผู้ขอกู้เงินกองทุนทั้งหมด 34 ราย อนุมัติให้กู้เพียง 1 ครั้ง ต่อปี ผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ 34 ราย จากจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.64 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด โดย مبلغเงินกู้รวม 960,000 บาท เป็นเงินกู้ถูกเงิน อีก 40,000 บาท ได้ปล่อยกู้ไปแล้ว อีก 7 ราย จำนวน 10,000 บาท รวมวงเงินกู้ ณ ปัจจุบันจำนวน 970,000 บาท

เงินที่ผู้ชำระคืน ในขณะที่ยังไม่ครบกำหนดชำระเงินต้นคืน จึงยังไม่มียอดผู้ชำระคืน แต่มีการกำหนดให้ชำระดอกเบี้ยภายใน 6 เดือน นับจากวันที่ปล่อยกู้ มียอดชำระดอกเบี้ยแล้วจำนวน 28,800 บาท คิดเป็นร้อยละ หนึ่งร้อย ของจำนวนผู้กู้ที่ชำระดอกเบี้ยคืนให้กับกองทุน ซึ่งกำหนดเวลาในการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยกำหนดให้ชำระภายในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2545

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

กระบวนการคัดเลือกผู้กู้พบว่า จะพิจารณาจากคุณสมบัติที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นจากการประชุม และศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้การพิจารณาเงินกู้ ด้วยการลงประชามติของที่ประชุมโดยการโหวตเสียงข้างมาก ด้วยการยกมือจากผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งวิธีนี้เป็นอีกวิธีที่ทำให้คณะกรรมการทำงานด้วยความโปร่งใส ไม่ลำเอียง

ปัญหาที่พบระหว่างการเป็นขอกู้ของสมาชิกกองทุน คือสมาชิกบางส่วน ไม่สามารถเขียนโครงการได้ คณะกรรมการแก้ไขโดยการให้คำแนะนำและจัดทำเอกสารตัวอย่างให้สมาชิกได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าการจัดทำบัญชีของกองทุนมีทั้งหมด 5 เล่ม โดยคณะกรรมการร่วมกันจัดทำบัญชีที่พบในการทำบัญชีกองทุน คือ ขาดความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี ทำให้การการจัดทำบัญชีล่าช้าบ้าง แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาในการจัดทำได้เป็นอย่างดี โดยได้รับการอบรมกับวิทยากรอยู่เสมอ จนสามารถจัดทำบัญชีได้อย่างเรียบร้อย

การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้มีการจัดทำโดยคณะกรรมการทั้ง 9 คน หลังจากมีการร่างระเบียบแล้วได้นำเข้าสู่เวทีประชาพิจารณ์ของสมาชิกกองทุน เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำระเบียบก็คือ สมาชิกกับคณะกรรมการกองทุน มีความเห็นไม่ตรงกัน ในเรื่องดอกเบี้ยว่าควรจะเป็นเท่าไรจึงจะ เหมาะสมที่สุด โดยสมาชิกกองทุน เห็นสมควรว่าไม่ควรจะมีอัตราดอกเบี้ยสูง เพราะจะทำให้ผู้กู้แบกรับภาระมากเกินไปในที่สุดก็มีมติให้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมที่สุด และทุกฝ่ายเห็นชอบด้วย

3. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ยอดเงินให้กู้ จำนวนผู้กู้

ผลโดยตรง พบว่า วงเงินกู้ที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกผู้กู้เท่าใดนัก เพราะสมาชิกผู้กู้บางรายต้องการวงเงินกู้ที่สูงกว่านี้ แต่มีข้อจำกัดที่ระเบียบที่ให้กู้ได้เพียงรายละ

50,000 บาท เท่านั้น และจำนวนผู้กู้ที่ต้องการจะกู้ก็มีจำนวนมาก จึงต้องจัดสรรวงเงินกู้ยืมอย่าง ระวังเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น

ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้มีทั้งหมด 34 ราย มีการชำระคืน ดอกเป็นรายละ 6 เดือนแล้วครบทุกราย และผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของตนเอง โดย ไม่ต้องกู้เงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูงอีก ทำให้ผลกระทบตรงนี้ดีมาก

จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน ขณะนี้มีเงินที่ได้รับจากการชำระดอกเบี้ยของสมาชิกผู้กู้ทำให้มี เงินเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 28,800 บาท แต่ยังมีได้ปล่อยกู้เพราะระเบียบของกองทุนกำหนดให้ปล่อย กู้เพิ่มเพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น

การขยายกิจการของผู้กู้พบว่า ผู้กู้สามารถนำเงินที่ได้รับไปขยายกิจการของตนเองได้เป็นอย่างดี ทำให้มีรายได้เพิ่มเติมจากเมื่อก่อน

ผลกระทบทางอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีส่วนในการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ให้กับประชาชนในหมู่บ้านพะเนา เพราะส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักบริหารจัดการกองทุนเกิดเครือ ข่ายเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันส่งเสริมให้ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคร่วม กัน ทำให้มีกองทุนเวียนภายในหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่ต้องใช้แหล่งเงินอื่น เช่น เงินกู้นอกระบบที่มี ดอกเบี้ยสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตสามารถ ชั่วได้ในราคาที่ผู้บริโภคพอใจได้เป็นอย่างดี

3. ผลการประเมินการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีดังนี้

3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

ประสบการณ์ในการดำเนินงาน ของผู้กู้ในแต่ละรายนั้นส่วนใหญ่ นำเงินที่กู้ได้ไม่ประกอบ อาชีพของตนเองที่เคยทำมาก่อนแล้ว เช่น นำเงินไปลงทุนเพิ่มเติมจากการทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย บริการ และอุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอผ้าไหม) ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นกับครอบครัว

ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ทรัพย์สินของผู้กู้ที่มีอยู่แล้วจะเป็นพื้นที่ทำกิน ได้แก่ พื้นที่ทำ กินตั้งแต่ 1-50 ไร่ และมีพื้นที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองทุกราย และผู้กู้บางรายก็จะมีรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และรถไถนาแบบเดินตาม

หนี้สินของผู้กู้ จะเป็นหนี้สินของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตของหมู่บ้านพะเนา โดยจะคิด ดอกเบี้ย ร้อยละ 2 บาท ต่อปีซึ่งมีวงเงินกู้สูงสุดที่ 5,000 บาท ต่อ 1 คน เงื่อนไขการชำระหนี้จะ ผ่อนชำระเป็นรายเดือนโดยกำหนดให้ผ่อนชำระ เป็นงวด ๆ ไป

อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง
อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอผ้าไหม) ช่างต่าง ๆ เช่น ช่างทำเหล็กดัด, ช่างทำเฟอร์นิเจอร์ และ
รับราชการ

รายได้ของครอบครัวรายได้ส่วนใหญ่จะได้จากการประกอบอาชีพหลักของผู้กู้ซึ่งมีรายได้
เฉลี่ยต่อปีประมาณ 65,000 บาท ต่อครอบครัว

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายพบว่า

เงินที่ผู้กู้มาได้จากกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 นำไปลงทุนในการดำเนินงานของตน
เช่น ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอผ้าไหม)

เงินอื่น ๆ เงินที่ผู้กู้ยืมจากกองทุนหากไม่เพียงพอก็จะต้อง จัดหาจากแหล่งเงินทุนอื่น ๆ มา
เพิ่มเติม เช่น เงินส่วนตัว เงินกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือเงินกู้ยืมจากญาติพี่น้องของ
ตนเอง

สถานที่และวัตถุดิบ ผู้กู้โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน ด้านวัตถุดิบก็จะใช้
วัตถุดิบที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น ยกเว้นอาชีพทอผ้าไหมที่จะต้องจัดซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่น เช่นที่
อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เพราะในหมู่บ้านไม่มีการผลิตวัตถุดิบไว้รองรับกับการผลิต
นี้เลย วัตถุดิบเหล่านั้นได้แก่ เส้นไหมดิบ สี และอุปกรณ์ต่าง ๆ

กำลังแรงงาน พบว่ากำลังแรงงานที่ใช้ในการผลิตจะเป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้กู้เอง
ยกเว้นอาชีพทอผ้าไหมที่จะต้องจัดหาแรงงานจากต่างถิ่น เช่น แรงงานจากหมู่บ้านใกล้เคียง
และแรงงานจากต่างจังหวัด เพราะแรงงานในหมู่บ้านไม่เพียงพอต่อการผลิต

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

ผลการประเมินกระบวนการของระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละรายพบว่า

การทำกิจการถูกวิธี เนื่องจากผู้กู้ได้มีประสบการณ์ในดำเนินการมาเป็นเวลานานและได้
การปรับปรุงขั้นตอนในการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนิน
กิจการของผู้กู้เอง

การหาตลาดที่ดี พบว่าผลผลิตด้านการเกษตรรัฐบาลควรจัดให้มีการประกันราคาผลผลิตเพื่อ
ป้องกันภาวะขาดทุนของเกษตรกร และผู้กู้เองควรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเพื่อให้เป็นที่ต้องการของ
ตลาด

การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่าผู้กู้ควรจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตควรมีคุณภาพสูง มีราคาที่เหมาะ
สม จัดหาได้ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อประหยัดค่าขนส่ง

การวิเคราะห์และประเมิน พบว่าผู้มีส่วนใหญ่นำเงินไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้จริงซึ่งในขณะนี้เริ่มมีผลผลิต และรายได้เข้ามาแล้ว แต่ก็มีผู้กู้บางส่วนที่ไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้เอาไว้เนื่องจากผู้กู้บางรายขาดประสบการณ์ในการดำเนินงานทำให้ต้องล้มเลิกโครงการไปกลางคันแต่ก็เป็นส่วนน้อยมากที่ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านดังนี้

ผลโดยตรง พบว่าผู้กู้ไม่ได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้นเพียงแต่จัดหาวัสดุมาเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการดำเนินงานเท่านั้น

ผลกระทบโดยตรง พบว่าผู้กู้มีเงินลงทุนในการดำเนินกิจการโดยไม่ต้องพึ่งเงินกู้จากแหล่งอื่นที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงเป็นการลดภาระหนี้สินของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

ผลกระทบทางอ้อม พบว่า ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองได้เพราะเมื่อนำเงินที่กู้ได้จากกองทุนหมู่บ้านไปลงทุนการดำเนินงานทำให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินบางส่วนมาเก็บไว้เพื่อเป็นทุนสะสมของตนเองต่อไปโดยไม่ต้องพึ่งเงินกู้จากแหล่งต่าง ๆ อีกแล้ว

4. การประมวลผลข้อมูลรายบุคคล

การประมวลผลข้อมูลรายบุคคลจากกรณีศึกษา ทั้ง 5 กรณี ศึกษาที่ได้แบ่งตามวัตถุประสงค์การขอกู้ มีดังนี้

กรณีที่ 1

อายุ	54 ปี
สถานภาพ	สมรส
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	4 คน
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ	เกษตรกร
รายได้ของครอบครัว	6,000 บาท / เดือน
หนี้สินเดิม	-----
สาเหตุของการเป็นหนี้	-----
ปัญหาในการประกอบอาชีพ	ค่าจ้างแรงงานในการทำนามีราคาสูง บางครั้งไม่คุ้มกับการลงทุน
กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน	10,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ข้อ ๑ เพื่อนำไปลงทุนในการทำนาและเพาะเห็ดฟางขาย เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

ประสบการณ์ ในการทำนาผู้ดูแลทำมานานแล้ว การเพาะเห็ดฟางก็มีประสบการณ์มาแล้วเช่นกัน

ผลการดำเนินงานของผู้ดูแลใน กรณีที่ 1 เรื่องการเพาะเห็ดฟางขาย ถือว่า ประสบผลสำเร็จสูงเพราะเห็ดฟางมีราคาสูง และเป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จากเดิมที่เคยประกอบอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว

กรณีที่ 2

อายุ	35 ปี
สถานภาพ	สมรส
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	4 คน
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ	ค้าขาย
รายได้ของครอบครัว	8,000 บาท / เดือน
หนี้สินเดิม	—
สาเหตุของการเป็นหนี้	—
ปัญหาในการประกอบอาชีพ	เนื่องจากในหมู่บ้านมีร้านค้าขายของชำอยู่หลายแห่งทำให้มีคู่แข่งมาก
เงินทุนกองทุนหมู่บ้านจำนวน	40,000 บาท
วัตถุประสงค์ที่ข้อ ๑	เพื่อขยายร้าน และนำไปเป็นทุนหมุนเวียน ซื้อของเข้าร้าน
ประสบการณ์	เปิดร้านขายของชำมาแล้ว 2 ปี

ผลการดำเนินงานของผู้ดูแล กรณีที่ 2 ประสบความสำเร็จพอสมควรเนื่องจากก็ทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมเพราะเป็นทางผ่านเข้าหมู่บ้าน และมีจำนวนลูกค้ามากพอสมควร และสินค้าในร้านก็หลากหลายมีการจัดวางสินค้าที่น่าสนใจ ทำให้ลูกค้าพอใจ

กรณีที่ 3

อายุ	58 ปี
สถานภาพ	สมรส
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	5 คน

การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ	ช่างเหล็กคัด มั่งลวด
รายได้ของครอบครัว	5,000 บาท / เดือน
หนี้สินเดิม	-----
สาเหตุของการเป็นหนี้	-----
ปัญหาในการประกอบอาชีพ	เนื่องจากวัสดุที่นำมาใช้มีราคาสูงทำให้มีกำไรน้อยกว่าเมื่อก่อน
กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน	30,000 บาท
วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	เพื่อลงทุนทำเหล็กคัด มั่งลวด
ประสบการณ์	เคยมีประสบการณ์ในการทำเหล็กคัด มั่งลวดมานาน เนื่องจาก เมื่อก่อนเคยไปทำงานที่ต่างประเทศ ก็ทำอาชีพนี้อยู่แล้ว

ผลการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้ในกรณีที่ 3 เป็นกิจการที่มีรายได้ดีพอสมควร และไม่ต้องเสียค่าจ้างแรงงาน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก และผู้กู้ก็มีฝีมือเป็นที่เชื่อถือของลูกค้าทำให้มีงานเข้ามาตลอด ผู้กู้จึงมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมพอสมควร

กรณีที่ 4

อายุ	43 ปี
สถานภาพ	สมรส
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	4 คน
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 6
อาชีพ	รับราชการ ทหาร
รายได้ของครอบครัว	10,000 บาท / เดือน
หนี้สินเดิม	-----
สาเหตุของการเป็นหนี้	-----
ปัญหาในการประกอบอาชีพ	ขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงกระบือ
กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน	40,000 บาท
วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	เพื่อนำไปลงทุนเลี้ยงกระบือไว้เพื่อจำหน่าย
ประสบการณ์	ไม่เคยทำมาก่อน แต่ได้รับคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ จึงทำให้เลี้ยงได้อย่างไม่มีปัญหา

ผลการดำเนินกิจการของผู้กู้ในกรณีที่ 4 ที่ได้ดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงกระบือไว้จำหน่ายซึ่งเป็นอาชีพเสริมทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จากเดิม และการเลี้ยงกระบือก็ไม่มีปัญหา เพราะมีวิธีการเลี้ยงตามธรรมชาติ ทำให้มีต้นทุนต่ำแต่ผลตอบแทนสูงพอสมควร

กรณีที่ 5

อายุ	45 ปี
สถานภาพ	สมรส
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	4 คน
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ	ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอผ้าไหม)
รายได้ของครอบครัว	10,000 บาท / เดือน
หนี้สินเดิม	-----
สาเหตุของการเป็นหนี้	-----
ปัญหาในการประกอบอาชีพ	มีปัญหาด้านการตลาดบ้าง เพราะบางช่วงมีผลผลิตล้นตลาด
กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน	40,000 บาท
วัตถุประสงค์ที่ขอกู้	เพื่อนำไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทอผ้าไหม
ประสบการณ์	ผู้กู้มีโรงงานทอผ้าไหมอยู่แล้วซึ่งก่อตั้งมาประมาณ 5 ปี พนักงานทั้งหมด 8 คน มีการจ้างงานตลอดปี

ผลการดำเนินงานของผู้กู้ในกรณีที่ 5 เป็นกิจการที่มีรายได้ดี และกิจการของผู้กู้ก็มีความเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับ เนื่องจากผู้กู้เป็นบุคคลที่มีความขยันอดทนและมีการแสวงหาตลาดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทำให้มีงานตลอดทั้งปี และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยได้รับมาก่อนแล้ว

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 การมีกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้รับจัดสรรเงินทุนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 โดยเก็บรักษาเงิน 1 ล้านบาท ไว้ที่ธนาคารออมสินสาขานนจอมพล เลขที่บัญชีเงินฝาก

06 - 4317 - 20 - 053826 - 1

ขั้นตอนการขอกู้และเอกสารประกอบการขอกู้

1. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนก่อน
2. เขียนโครงการขอกู้
3. ขึ้นเอกสารประกอบการขอกู้ ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสมุดเงินฝากของธนาคารออมสิน ที่ผู้กู้ต้องไปเปิดบัญชีไว้ก่อนหน้าแล้ว หลักทรัพย์ค้ำประกัน (กรณีวงเงินกู้เกิน 20,000 บาท)

4. กรรมการจะพิจารณาวงเงินกู้ และคุณสมบัติของผู้กู้ เมื่ออนุมัติแล้วต้องทำสัญญา 1 ชุด โดยมีผู้ค้ำประกัน 2 คน

ซึ่งขั้นตอนนี้มีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากชาวบ้านขาดประสบการณ์ในการเขียนโครงการ และการทำนิติกรรม

การคัดเลือกผู้กู้

1. ผู้กู้ต้องมีภูมิลำเนา มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 ไม่น้อยกว่า 60 วัน
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์
3. ไม่ติดการพนัน ไม่พิการ มีความสามารถประกอบอาชีพได้
4. ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านก่อน

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

1. พิจารณาจากโครงการของผู้กู้ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร
2. พิจารณาวงเงินที่ขอกู้ว่าเหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินกิจการตามโครงการหรือไม่
3. พิจารณาประวัติส่วนตัวของผู้กู้ ทั้งด้านความประพฤติและด้านการเงิน ขั้นตอนนี้จะมี

ปัญหาตรงที่ผู้กู้บางรายไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของคณะกรรมการทำให้เกิดความไม่พอใจบ้างเพราะได้รับเงินไม่เต็มจำนวนที่ขอกู้ไว้

การโอนเงินให้ผู้กู้

กรรมการกองทุนจะโอนเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน เข้าบัญชีออมทรัพย์ที่ผู้กู้ได้เปิดบัญชีไว้กับธนาคารออมสิน สาขาดอนนจอมพล

การรับชำระหนี้

1. ผู้กู้ต้องแจ้งความประสงค์ขอชำระหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ต่อคณะกรรมการกองทุน
2. ผู้กู้นำเงินที่จะชำระคืนไปโอนเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 ณ ธนาคารออมสิน

สาขาดอนนจอมพล

3. ผู้กู้นำใบเสร็จรับเงินหรือใบแจ้งการโอนเงิน มามอบแก่คณะกรรมการเพื่อลงบัญชีไว้เป็นหลักฐานต่อไป

4. ขกเลิกสัญญากู้ยืมที่ทำไว้แล้วกับกองทุน

การจัดสรรกำไรและสิทธิประโยชน์ประจำปี (ดอกเบี้ย)

1. เป็นเงินปันผลของสมาชิก 10%
2. เป็นเงินสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน 10%
3. เป็นเงินสมทบเข้ากองทุนหมู่บ้าน 25%
4. เป็นเงินในการประกอบกิจกรรมในหมู่บ้าน 10%
5. เป็นเงินทุนการศึกษาและค่าอาหารสำหรับเด็กด้อยโอกาส 10%

6. เป็นเงินทุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพของสมาชิก 10%
7. เป็นเงินอนุเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ และทุพพลภาพในหมู่บ้าน 10%
8. เป็นเงินค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน 5%
9. จัดสรรไปในกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร 10%

จำนวนสมาชิกกองทุน

จำนวนสมาชิกเดิม เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2544 มีสมาชิกทั้งหมด 89 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 88 คน เนื่องจากสมาชิกรายหนึ่งเสียชีวิต และยังไม่มีการเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น และมีจำนวนผู้กู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ลดรายจ่ายทั้งหมด 34 ราย ผู้กู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน อีก 7 ราย

การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของโครงการที่ได้กำหนดไว้มีทั้งหมด 31 ราย
2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการมีทั้งหมด 3 ราย เนื่องจาก เป็นอาชีพใหม่ และผู้กู้ไม่มีประสบการณ์ ในการดำเนินกิจการ ทำให้ผู้กู้ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและหันไปประกอบอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว

1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีทั้งหมด 9 คน แยกเป็นเพศชาย 5 คน หญิง อีก 4 คน คณะกรรมการทั้งหมด 9 คน ได้ถูกแต่งตั้งมาจากชาวบ้านทั้งหมดที่เข้าร่วมประชาคม จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 โดยวิธีเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมทั้ง 9 คน แล้วให้ชาวบ้านยกมือสนับสนุน และคณะกรรมการทั้งหมดต้องมีความพร้อมและความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน ได้ทันทีถึงแม้ว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านถูกคัดเลือกเข้ามาส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะดำเนินงานด้านการบริหารและจัดการกองทุนถึงแม้กรรมการส่วนใหญ่จะจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่กรรมการส่วนใหญ่มีประสบการณ์จากการทำงานกับกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ของหมู่บ้านมาแล้วทำให้คณะกรรมการมีความพร้อมในการบริหารงานถึงแม้ประธานกองทุนจะเป็นผู้หญิงและจบการศึกษาระดับ ป.4 แต่เป็นผู้ที่มีความเสียสละรับผิดชอบมีภาวะผู้นำอยู่ในตัวเองถึงแม้จะถูกมองว่าจะทำงานได้หรือไม่ในช่วงแรก ๆ แต่ก็สามารถพิสูจน์ตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งต่อมามีชาวบ้านจึงเกิดความเชื่อมั่นในตัวของประธานกองทุน แม้คณะกรรมการบางคนจะไม่ค่อยมีเวลาทำมาทำงานตรงนี้เท่าใดนักแต่ประธานก็สามารถจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม หรือบางงานประธานกองทุนก็รับทำเองซึ่งแสดงถึงความเสียสละ และต้องการทำงานให้สำเร็จโดยไม่ให้เกิดความผิดพลาด และล่าช้าในการทำงาน

1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้และความริเริ่ม เพื่อแก้ ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้มีการพึ่งพาตนเอง ตั้งแต่ กระบวนการสรรหากรรมการกองทุน กระบวนการสร้างระเบียบกองทุน กระบวนการจัดทำบัญชีกองทุน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะมี การช่วยเหลือประสานฐานกับของคณะกรรมการทุกฝ่าย จะมีการประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการกองทุนและปัญหาของสมาชิกผู้กู้เงิน เพื่อ หาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพกองทุนที่เข้มแข็งยั่งยืน เมื่อปัญหาได้รับการแก้ไข การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ก็จะทำให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการประกอบ อาชีพ ของสมาชิกก็จะเกิดความเชื่อมั่น ส่งผลให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันในกลุ่มอาชีพ เดียวกัน นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในอนาคตโดยไม่ต้องพึ่งพาภาครัฐ ทำให้มีเงินหมุนเวียนใน หมู่บ้าน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ฐานรากของประเทศได้อีกระดับหนึ่ง

ประโยชน์จากการพึ่งพาตนเองดังกล่าวทำให้สมาชิกกองทุนและกรรมการกองทุนได้เกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้เกิดประสบการณ์และ นำไปสู่การระดมความคิดระดมทุนเรียนรู้ร่วมกันขึ้นระหว่างหมู่บ้านอื่น ภายในตำบลเดียวกัน เช่น ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอชต.) ซึ่งประกอบด้วยองค์กรกลุ่มอาชีพ และกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายในตำบลเดียวกัน กิจกรรมหลักของ(ศอชต.) นี้ จะเน้นหนักด้านการ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และกันในการร่วมแก้ปัญหาพัฒนาชุมชนนำไปสู่การเสริมสร้าง ความเข้มแข็ง ของชุมชน

1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

การให้ข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากต่อการพัฒนาอาชีพของชาวบ้าน เพราะ อาชีพเกษตรกรรมที่ต้องอยู่กับท้องไร่ ท้องนา โอกาสที่จะทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการตลาด โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับผลผลิตน้อยมาก ดังนั้นในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 จะมีผู้ใหญ่บ้าน และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นประชาสัมพันธ์และผู้สื่อข่าวเนื่องจากบุคคลเหล่านี้ จะเข้าร่วมประชุมกับทางการเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐแล้วนำไปถ่ายทอดให้กับชาว บ้านอีกต่อหนึ่ง สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์จะมีหลายรูปแบบ เช่น ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ ผ่านหอกระจายข่าว และการเรียกประชุมชาวบ้านทั้งหมดเพื่อรับฟังข่าวสารร่วมกัน

ส่วนการสร้างความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ประธานกองทุน จะศึกษาและรวบรวมความรู้ รับทราบข่าวสารเรื่องของกองทุนและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของ ภาครัฐแล้วนำมาถ่ายทอดให้คณะกรรมการกองทุนทั้ง 9 คนได้รับทราบและแสดงความคิดเห็น ร่วมกันเพื่อเพิ่มวิสัยทัศน์ กรอบความรู้ นำมาใช้ในการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้าน ทั้งนี้

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านก็ได้ช่วยเสริมสร้าง เพิ่มประสิทธิภาพกองทุนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน การแบ่งกลุ่มอาชีพเพื่อให้สมาชิกกองทุนช่วยเหลือกัน แก้ปัญหาร่วมกัน เป็นต้น

นอกจากนี้การมีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน เช่นกองทุนเงินล้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยังช่วยเกื้อหนุนให้เกิดการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านได้อีกระดับหนึ่ง

1.5 ประชากรมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับประชาชนชาวบ้านพะเนา โดยเฉพาะโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีบัณฑิตกองทุนเป็นแกนนำ โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกองทุนระดับหมู่บ้าน เช่น จัดกิจกรรมเสวนาของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนและอาชีพเดียวกัน ได้แก่กลุ่มอาชีพ เกษตร ค้าขาย และบริการอุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอดผ้าไหม) เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นและสรุปผลร่วมกันนอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมสรุปบทเรียนชุมชนโดยให้คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนเสวนาร่วมกัน และการกำหนดแผนแม่บท โดยขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ทั้ง 14 คน ของหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้านร่วมวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชนบทร่วมกัน

จากการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับหมู่บ้านที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นถือเป็นการเพิ่มศักยภาพของประชากรในหมู่บ้านและเชื่อมโยงไปสู่การเพิ่มศักยภาพของประชากรระดับท้องถิ่นในตำบลเดียวกัน โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเดียวกันร่วมกันจัดทำเวทีสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้าร่วมเสวนาและสรุปผลร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของประชากรในระดับตำบลขึ้นตามลำดับ

ทัศนคติของชาวบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ที่มีต่อกองทุนเงินล้านชาวบ้านส่วนใหญ่รู้สึกยินดีมากที่มีกองทุนอยู่ในหมู่บ้าน เพราะจะช่วยทำให้ชาวบ้านได้มีแหล่งกู้ยืมเงินในหมู่บ้านที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่ทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนพบว่าชาวบ้านยังไม่เข้าใจบทบาทของคณะกรรมการกองทุนเท่าใดนัก แต่เมื่อเวลาผ่านไปชาวบ้านก็มีทัศนคติที่ดีขึ้นยอมรับคณะกรรมการมากขึ้น เชื่อมั่นในการทำงานของคณะกรรมการมากขึ้นกว่าเดิม ผลการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะ ไม่ได้นำเงินไปทำตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้แต่จะนำเงินไปเพิ่มทุนในอาชีพที่ตนเองได้ทำมาก่อนที่จะมีเงินกองทุนมาช่วยเหลือ ซึ่งสมาชิกผู้กู้เงินทุกคนมีประสบการณ์ในด้านอาชีพเหล่านั้นอยู่แล้ว แต่ลักษณะการดำเนินงานหลังจากผู้กู้เงินกองทุนไปเพิ่มเติมแล้วก็ยังอยู่ในรูปแบบเดิมไม่ได้เพิ่มประสิทธิภาพในอาชีพเท่าที่ควร ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาอาชีพที่แน่นอนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปิจัยด้านบวกและปิจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ปิจัยด้านบวกที่ส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านพะเนา บรรลุเป้าหมายได้เริ่มต้นที่ชาวบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีลักษณะครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมู่บ้านล้วนแต่เป็นชนพื้นเมืองโคราชแต่ดั้งเดิมจะมีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ก็มีจำนวนน้อยไม่ถึง 10 % ชาวบ้านจึงมีความผูกพันกัน รักใคร่และปรองดองกันมาโดยตลอดเมื่อมีเขตอุตสาหกรรมสุรนารีเกิดขึ้นใกล้กับหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านมีงานทำ มีอาชีพที่มั่นคงทุกครัวเรือนไม่ทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจึงเกิดความอบอุ่นในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดทำให้มีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน เสริมสร้างความสามัคคี และความซื่อสัตย์ของสมาชิก ที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อเงินกองทุนนี้ร่วมกัน

ด้านคณะกรรมการกองทุนก็มาจากการแต่งตั้งของชาวบ้านและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมหมู่บ้านอยู่เป็นประจำ และมีความเสียสละเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

ด้านผู้นำหมู่บ้านโดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านมีความยุติธรรมมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเมตตาและเสียสละเวลาเพื่อการทำงานของหมู่บ้านมาโดยตลอด

2.2 ปิจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านพะเนา ได้แก่ ปิจัยด้านข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐสู่กองทุน เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่และสมาชิกกองทุนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนยังไม่มีตัวแทนภาครัฐมาอบรมให้ความรู้ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนให้เข้าใจถึงเป้าหมายของกองทุนเงินล้านในทิศทางเดียวกัน

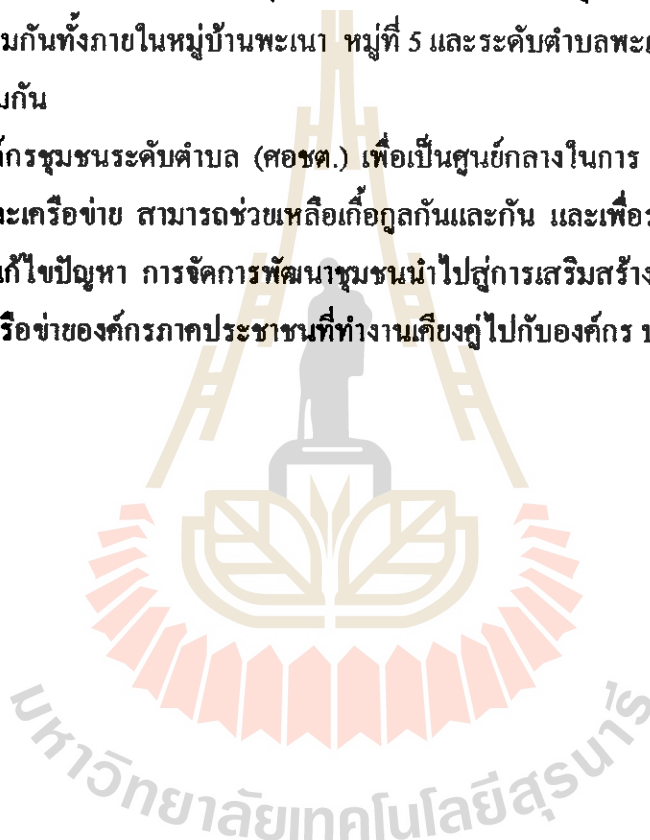
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้าน ระหว่างหมู่บ้านและระดับตำบล

คณะกรรมการกองทุนระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน มีพัฒนาการอำเภอเป็นอนุกรรมการและ เลขานุการคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ มีหน้าที่ประเมินความพร้อมสนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน และปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในด้านดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจ ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอซึ่งประกอบไปด้วยผู้นำกลุ่มหรือองค์กรประชาชนเครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความหรือประสบการณ์ด้านการพัฒนากองทุน

หรือพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ในจำนวนตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยให้มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การโดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 และระดับตำบลพะเนา การจัดเวทีเสวนาสรุปบทเรียนชุมชนระดับหมู่บ้าน และเวทีระดับตำบล การจัดเวทีการวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชนระดับหมู่บ้านและระดับตำบล นอกจากนี้ยังมีการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล โดยทุกกิจกรรมที่บัณฑิตกองทุนจัดขึ้นเพื่อให้ชาวบ้าน สมาชิกกองทุน และคณะกรรมการกองทุนได้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมประสานงานร่วมกันทั้งภายในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 และระดับตำบลพะเนา เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน

ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอชต.) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการ ประสานการทำงานขององค์กรชุมชนและเครือข่าย สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน และเพื่อรวมพลังเครือข่ายขององค์กรชุมชน ในการแก้ไขปัญหา การจัดการพัฒนาชุมชนนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อีกทั้งยังเป็นเครือข่ายขององค์กรภาคประชาชนที่ทำงานเคียงคู่ไปกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ที่ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของ ประชาชนและที่กำหนดโดยกอง
ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติซึ่งแสดงรายละเอียดไว้ในตารางต่อไปนี้
ตารางที่ 4.2 แสดงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ชี้วัด			จำนวนครัวเรือนรวม
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
1. ความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน	12	18	-	30
2. ด้านความซื่อสัตย์ของสมาชิกในชุมชน	17	12	1	30
3. สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดี	21	9	-	30
4. มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน	21	9	-	30
9. การสับมนาและยอมรับความคิดเห็นของชุมชน	9	21	-	30
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม	26	-	4	30
12. ความสามารถร่วมกันแก้ปัญหาชุมชน	30	-	-	30
				ร้อยละ
5. สมาชิกมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม				100
6. สมาชิกในชุมชนหาเลี้ยงครอบครัวได้				96.66
7. ด้านความอบอุ่นของครอบครัวในชุมชน				96.66
8. สมาชิกในชุมชนมีการตั้งกลุ่มอาชีพ				86.66
10. เด็ก สตรี คนชรา ที่ได้รับความช่วยเหลือ				96.66

จากการที่ผู้เขียนได้เข้าไปรวบรวม ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของหมู่บ้านทั้งจาก
สังเกต และการสัมภาษณ์ สามารถพบว่า

ประชาชนชาวบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีความสามัคคีกันอยู่ในระดับปานกลางมีความซื่อสัตย์อยู่
ในระดับดีมาก มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีผู้ทำความดีความชอบก็จะมีกรยกย่องชื่นชมให้
เป็นแบบอย่าง เหตุผลเพราะชาวบ้านพะเนา มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ

สมาชิกภายในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม จากการเรียนรู้เอง เช่น การอ่านหนังสือ
การดูข่าวสารอยู่เสมอหรือจากการที่รัฐบาลจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรม เช่น การฝึกอบรมทำปุ๋ย
ชีวภาพคิดเป็น 100% ของจำนวนสมาชิกในหมู่บ้านชาวบ้านในหมู่บ้านทุกครัวเรือนมีอาชีพหาเลี้ยง
ตนเองได้คิดเป็น ร้อยละ 96.66 โดยอาชีพส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้านคือ รับจ้าง ทำนา ทำ

เกษตร และทอผ้าไหม ทำให้ครอบครัวมีรายได้หาเลี้ยงครอบครัวได้ ความอบอุ่นในครอบครัวดูจากสถิติการอย่าร้างคิดเป็นร้อยละ 96.66 เพราะมีบางส่วนที่ต้องเดินทางไปทำงานที่อื่น ๆ เช่น ในกรุงเทพหรือ ที่ต่างประเทศ

ภายในหมู่บ้านได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้นเพื่อรวมตัวกันประกอบอาชีพ ปรีกษาหารื้อ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่น กลุ่มเกษตร กลุ่มเห็ดฟาง กลุ่มทอผ้าไหม คิดเป็นร้อยละ 86.66

ผู้นำหมู่บ้านโดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน เป็นคนที่มี คุณธรรมสูงให้ความเสมอภาคกับลูกบ้าน เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป จะมีการจัดประชุมลูกบ้านเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารทางราชการได้ไปประชุมมาถ่ายทอดต่อไปยังชาวบ้าน ชาวบ้านให้ความร่วมมือด้วยดี ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อชาวบ้านมีข้อเสนอแนะได้แจ้งก็จะรับฟังด้วยดีนำไปพิจารณา และเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นภายในหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านก็สามารถแก้ไขปัญหาคได้ ด้วยดี

ส่วนชาวบ้านที่เป็นเด็กสตรี และคนชรา และคนพิการ ก็ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนคิดเป็นร้อยละ 96.66 มีคนชรา บางส่วนยังได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐด้านเงินสงเคราะห์มีทั้งหมด 5 คน

บทที่ 5

สรุป อธิปไตย และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกรณีศึกษา : กองทุนหมู่บ้านพะเนา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อต้องการทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 บรรลุเป้าหมาย 5 ประการ มากน้อยเพียงใด

1.1 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือมีกองทุนสวัสดิการของสมาชิกในหมู่บ้าน

1.2 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยมีการเรียนรู้ และริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจของหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ 5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน ตามข้อ 1

3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล

4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2. วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่
3. ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ปร. 1 – ปร. 12
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าอัตราส่วน ร้อยละ
6. สรุปผล การดำเนินงาน และ จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบการจัดทำสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินงาน

ตารางที่ 5.1 แสดงผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5

ประเด็น	รวม
1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านปัจจุบัน	88 คน
2. การกู้ยืม ปัจจุบัน	41 ราย 970,000 บาท
- ทำนา	8 ราย 170,000 บาท
- ทำไร่	1 ราย 20,000 บาท
- เลี้ยงสัตว์ปีก	5 ราย 80,000 บาท
- เลี้ยงโค - กระบือ	6 ราย 180,000 บาท
- อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทอดผ้าไหม)	4 ราย 180,000 บาท
- ค้าขาย	6 ราย 200,000 บาท
- การบริการ	2 ราย 70,000 บาท
- อื่น ๆ	2 ราย 60,000 บาท
- กู้ฉุกเฉิน	7 ราย 10,000 บาท
3. ดอกเบี้ยจากเงินกู้ที่ชำระแล้ว (ร้อยละ 6 บาทต่อปี)	34 ราย 28,800 บาท
4. ทุนสะสม	20,547 บาท

ที่มา : บัญชีกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2545

จากตารางแสดงผลการดำเนินงานสามารถสรุปได้ดังนี้

กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2544 โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งสิ้น 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.18 ของจำนวนประชากร ทั้งหมดของหมู่บ้าน คณะกรรมการบริหารกองทุนมีจำนวน 9 คน แบ่งเป็นเพศชาย 5 คน และเพศหญิง 4 คน ได้รับจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2544 และได้เก็บรักษาเงินไว้ที่ ธนาคารออมสินสาขาดอนจอมพล หมายเลขบัญชีเงินฝาก กองทุน 06-4317-20-053 826-1 ได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ไปแล้ว เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2544 จำนวน 34 คน โดยมียืมเงินกู้ทั้งหมด จำนวน 960,000 บาท และเก็บไว้เป็นเงินกู้ฉุกเฉินจำนวน 40,000 บาท

ซึ่งขณะนี้มีการชำระ ดอกเบี้ยเงินกู้แล้ว ทั้ง 34 ราย โดยมีจำนวนเงิน 28,800 บาท ซึ่งในระเบียบของกองทุนกำหนดให้ ชำระดอกเบี้ยทุก 6 เดือน

เมื่อมีเงินกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้น ชาวบ้านพะเนาหมู่ที่ 5 ได้มีกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยเริ่มจาก กระบวนการสรรหากรรมการกองทุนกระบวนการจัดทำระเบียบกองทุน การจัดทำบัญชี มีการร่วมกันบริหารจัดการกองทุนให้เกิดความเข้มแข็ง โดยมีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้วยการจัดเวทีชาวบ้านให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และวิธีแก้ปัญหาทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล จนสามารถจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายตำบล ให้เกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายและได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากพัฒนากรตำบลพะเนา ในการจัดตั้งจนสำเร็จขึ้นได้

4. อติปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของการหมู่บ้านพะเนา บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

1.1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 เกิดจาก ความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน โดยมีผู้สมัคร เข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นจำนวนมากมีการระดมทุน ในรูปของการถือหุ้นของกองทุนโดยมียอดเงินทั้งหมด 20,547 บาท ซึ่งมีแนวโน้มว่า สมาชิกในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือมากขึ้น

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน และมีการแบ่งหน้าที่การอย่างชัดเจน และคณะกรรมการส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการดำเนินงานจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านอยู่แล้ว ซึ่ง ลักษณะงานมีความใกล้เคียงกัน

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการแก้ปัญหาาร่วมกันของคนในหมู่บ้าน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคม การมีกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องพึ่งเงินทุนนอกระบบ และทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในหมู่บ้านขึ้น

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจกัน มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้นำก็มีความรับผิดชอบและความเสียสละ

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก ที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 บรรลุเป้าหมายได้แก่ ความพร้อมของคณะกรรมการในการปฏิบัติงาน ซึ่งทุกคนมีความสามารถ และมีประสบการณ์ในการบริหารกองทุน ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านพะเนาก็อุดมแบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทุกครอบครัวก็มีอาชีพมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ในหมู่บ้านมีโรงงานทอดผ้าไหมตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีงานทำและมีรายได้ โดยไม่ต้องออกไปทำงานยังต่างถิ่น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมีเอกสารที่ต้องจัดทำมากเกินไป
- 2) กำหนดระยะเวลากู้ยืมไม่เกิน 1 ปี เป็นข้อจำกัดคณะกรรมการควรพิจารณาตามลักษณะอาชีพ และวัตถุประสงค์การกู้เงินของสมาชิก เช่น อาชีพค้าขาย ซึ่งมีรายได้เข้ามาทุกวันควรกำหนดให้ชำระเงินเป็น รายเดือน เพื่อแบ่งเบาภาระ การชำระหนี้ของสมาชิก
- 3) คณะกรรมการควรติดตามการใช้เงินของสมาชิกผู้กู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้หนี้สูญในอนาคต

3. การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้ส่งเสริมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันของกลุ่มอาชีพผู้กู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และแก้ปัญหาร่วมกันของกลุ่มสมาชิกผู้กู้ ได้ระดับหนึ่ง และได้ร่วมกันจัดตั้ง ศูนย์ประสานงานเครือข่ายของคกรชุมชนระดับตำบล (ศอชด.) เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความเข้มแข็งร่งในการดำเนินโครงการ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5

คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้การพึ่งตนเอง มีบุคคลตัวอย่างในการเป็นผู้นำเพิ่มขึ้น มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้าน

5. ผลโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อม

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกผู้กู้นำเงินที่ได้จากกองทุนไปประกอบอาชีพทำให้มีรายได้ และสามารถนำเงินมาชำระดอกเบี้ย กองทุนได้ ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้นำเงินดำเนินโครงการ จนสามารถ สร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับครอบครัวทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านได้รับการกระตุ้น

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) สมาชิกในชุมชนไม่ต้องพึ่งแหล่งเงินทุนจากภายนอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูงอีกต่อไป และการมีกองทุนหมู่บ้าน ยังส่งผลให้มีกองทุนสวัสดิการเกิด

เงินในหมู่บ้าน

5. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะที่ 1 การชำระเงินควรพิจารณาตามลักษณะอาชีพและวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน ควรกำหนดให้มีการชำระที่แตกต่างกัน เช่น ชำระ ทุก 3 เดือน, 6 เดือน เพื่อประโยชน์แก่ผู้กู้

ข้อเสนอแนะที่ 2 การกู้เงินฉุกเฉินควรทำหนังสือกู้ยืมให้เป็นกิจลักษณะ และระบุเงื่อนไขในการกู้ให้ชัดเจน

2. การบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการควรติดตาม / ประเมินผลผู้กู้ให้สม่ำเสมอเพื่อป้องกันหนี้สูญที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 คณะกรรมการควรมีเอกสาร เผยแพร่ผลการดำเนินงานกองทุนอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 จากระเบียบที่เขียนไว้ถึงการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อก่อตั้ง กองทุนสวัสดิการของหมู่บ้านควรจัดทำเป็นรูปธรรม เพราะจะเป็นประโยชน์กับผู้ด้วยโอกาสในหมู่บ้านต่อไป

3. การนำเงินไปพัฒนาอาชีพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ก่อนที่ผู้เงินกองทุน ผู้กู้ควรพิจารณาถึงช่องทางการตลาดและความถนัดของตนเองด้วย เพราะหากกู้ไปแล้วเกิดผลผลิตจำหน่ายไม่ได้เพราะสินค้า ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด หรือมีสินค้ามากเกินไปจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้กู้ขึ้นไปอีกเพราะต้องแบกรับภาระหนี้สิน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ผู้กู้ควรแสวงหาความรู้และเทคโนโลยี ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการลดต้นทุน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับคันควาวิชัยต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ 1 ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้สั้นเกินไป เพราะยังไม่ถึงกำหนดเวลาการชำระเงินของกองทุนทำให้ไม่มีข้อมูลการชำระหนี้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญที่สุดของการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะที่ 2 ระเบียบของโครงการกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดวงเงินกู้ว่าผู้ได้ไม่เกินคนละ 20,000 - 50,000 บาท ไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนทำโครงการขนาดใหญ่ได้ เช่น จากกรณีศึกษาบ้านพะเนา หมู่ที่ 5 ต้องการงบประมาณในการจัดทำประปาหมู่บ้าน เพื่อจัดเก็บรายได้ ให้เป็นกองทุนประปาหมู่บ้าน บริการให้คนในหมู่บ้านได้รับบริการ แต่ระเบียบที่กำหนดไว้ปิดโอกาสทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ ชาวบ้านต้องอาศัยโครงการประปาหมู่บ้านจากหมู่บ้านอื่น ซึ่งรายได้ไม่สามารถนำมาบริหารหมู่บ้านได้เต็มที่และราคาของน้ำประปาค่อนข้างแพงก็มีราคาสูงมาก ไม่เป็นธรรมกับคนในหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- กร พิชญะ. 2545. "หนี้กองทุน" มติชน. 31 มกราคม 2545, หน้า 9.
- กระทรวงอุตสาหกรรม, กรม. **อุตสาหกรรมสาร**. (ม.ป.ท.), 2543.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. **ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ**. (ม.ป.ท.), 2544.
- คณะกรรมการเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษาตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นครราชสีมา. **คู่มือการจัดเก็บข้อมูล** ขร. 1 - 12 .
- นครราชสีมา : ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี, 2545.
- เฉลียว นูรีภักดี (บรรณาธิการ). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง เมสโปรดักส์จำกัด, 2545.
- ไทย ทิพสุวรรณกุล. **การประเมินเพื่อการพัฒนา**. (อัคราณา).
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. **วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- กิม ภคราวี. 2545. "กองทุนหมู่บ้านขึ้นคานเป็นล้าไม้ไฟ". มติชน. 28 มกราคม 2545, หน้า 6.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). **รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สัมพันธุ์ เดชะอริก. 2545. "การบริหารกองทุนเงินอำนบาทำให้มีประสิทธิภาพ". มติชน. 15 มกราคม 2545, หน้า 9.
- วิโรจน์ รัตนะ. 2545. "ครึ่งทางการส่งออกไทย". ประชาชาติธุรกิจ, หน้า 6.